

Сабий зеиншэхэм

2-нэ нап.

Пасэхэми LA YPGLGI

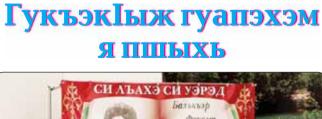

Лыхъужьхэря Manxey

4-нэ нап.

2022 гъэм мэлыжьыхьым (апрелым) и 5, гъубж Тхьэмахуэм щэ къыдок! И уасэр зы тумэнщ

КъБР-м и Іэтащхьэм хуозэ

Хабзэ хъуауэ, Къэбэрдей-Балъкъэрым и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек щіэх-щіэхыурэ яхуозэ ди республикэм щыпсэухэм. Иджыблагъэ ар яјущащ я щхьэ ІуэхукІэ зыкъызыхуэзыгъэзахэм.

ІЭТАЩХЬЭМ зыхуагъэзэну мурад зыщ ахэм я нэхъыбапіэр зытекіухьар я бынхэм ябгъэдэлъ узыфэ хьэлъэхэм зэрагъэгумэщІырщ. А сымаджэхэм еІэзэным технологие лъагэхэр зи лъабжьэ медицинэ дэlэпыкъуныгъэ, апхуэдэуи а узыфэхэм щеГэзэ сымаджэщ хэхахэм, федеральнэ медицинэ центрхэм я Іуэхутхьэбзэхэм зэрыхуэныкъуэри къыщаіэтащ зэіущіэхэм.

ЩІыналъэм и пашэр къадэІэпыкъуну щыгугъыу абы деж щыlащ бын куэд зыпl унагъуэхэм щыщи. Щытыкlэ гугъум ихуа а унагъуэхэм яхэтт зи мылъку псори мафіэсым хисхьахэри, зи псэупіэ унэр егъэфіэкіуэн хуейуэ, атlэми ар я закъуэ зыхуэмыгъэкъаруунухэри.

Республикэм и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек набдзэгубдзаплъзу, зэхэщіыкі бгъздэлъу епсэлъыліащ зыгъэгузавэ Іуэхугъуэ зэмылІэужьыгъуэхэм къытекІухьа дэтхэнэми. Къыжраlахэм япкъ иткlэ абы къалэн зэмылі эужьыг туэхэр яхуищі ащ і уэхухэр зэпха министермехішефану в едмехецадтринистрацэхэмрэ я унафэщіхэм. Ди щІынальэм и пашэм зыкъыхуэзыгъэзахэр къигъэгу-гъащ зэман кІэщІым къриубыдэу абыхэм дэІэпыкъуныгъэ ягъуэтыну.

ТАМБИЙ Линэ.

Зыхуагъэува пІалъэм тохьэж

Къэбэрдей-Балъкъэрым кіэ. г**ъэмрэ къэгъэщіэрэщіэ-** кіуэжыным, рекіуэкіыр.

ТЕЛЕГРАММ-каналым шІэу къытхуэкІуэхэм пакъыщызэІуиха и напэкІуэ- пщІэкІи. цІым КІуэкІуэ Казбек щытепсэлъыхьаш хуэдэм.

гым автомобиль зекІуапІэ зезыхьэ проспектхэмрэ Къэ- зэ» программэм ипкъ иткlэ, бэрдей уэрамымрэ - гъуэгу- ток зрикіуэ кіапсэхэр щіы ухуэ лэжьыгъэхэр зэрыщекІуэкІым. Дунейм и щыты- Гъуэгухэм кіэм Іэщіагъэліхэр гъат- фіагъ лъагэ зиіэ, піалъэ кіыхэпэм мащізу илъэхъами, хьым тещіыхьа мывэкіэщхъгъзувыжа піалъэм. Мы лъз- республикэм и Унафэщіым. хъэнэм зи гугъу тщІы уэрамщрагъэкіуэкі техникэу 80-м нэблагъэ къа- лъэгур зытемыціэнтхъукі піэрщ, нэгъуэщіхэри. гъэсэбэп», - дыкъыщоджэ плиткэхэр щралъхьэнущ, КІуэкІуэ Казбек и тхыгъэм.

къагъэщІэрэщІэж и Ізтащхьэм зригъэлъэ- гъуэгухэм я Іэгъуэблагъэм хэр зэхъуэкІыныр и кІэм нагъуащ Налшык и уэрам нэ- социальнэ мыхьэнэ зиіэ хъыщхьэхэм ящыщу 4-мрэ ІуэхущІапіэу куэд дыдэ щыабыхэм къедза Іэгъуэбла- Іэщи, зекІуапІэхэр егъэфІэзэрыщытам жыным ехьэліа іуэхухэр зэ- нэхърэ нэхъ дахэж щіыным я мыхьэнэр ин дыдэщ, къалэдэсхэм я дежкІи, хьэ-

«ЗэхъуэкІын хуейуэ зы-Къэбэрдей- хуэдгъэувыжар гъуэгум трах гупсысри, мурад тщІащ Балъкъэрыр илъэси 100 асфальтыжьым и закъуэщрикъум ирихьэлІзу респуб- къым. Уэрамхэр къэзыгъэликэм и къалащхьэм щызэ- нэху уэздыгъэхэр, щым шинэ хаубла лэжьыгъэхэр зы- щІэлъ бжьамийхэр щІэхэм- зэхуакум удз щытетсэжыну, кІэ зэтхъуэкІынущ, автобус «Нобэ щыгъуазэ зыхуэс- къэувы Іэп Іэхэр, автомашинэ щыбгъэдыхьэмрэ къалэ дэщіащ Налшык къалэ окру- гъзувыпізхэр, лъэс зекіуапіэхэр, жыг гуэрэнхэмрэ нэхъыщхьэу иІэхэм ящыщу къуацэхэмрэ зи гугъу тщІы 4-м - Лениным, Щоджэнціы- щіыпіэхэм къыщыдгъэщіэкlум, Кулиевым я цlэхэр рэщlэжынущ. «Уафэ къабдутІыпщынущ. тетлъхьэнуш

КІуэкІуэ Казбек зэрыжилэ- Іэмкіэ, Лениным и проспекуэздыгъэщІэхэр щыпадзэ-Республикэм и Унафэ- нущ. Кулиевым и проспеккъызэрыхигъэщам- тым мы зэманым псы зри-

кІуэ бжьамийхэр щызэрахъуэкІ, лъэс зекІуапІэхэм телъ асфальтыжьыр щытрагъэкъэбзыкі, гъуэгунапщіэ Іуфэр зыгъэбыдэ мывэскъархэр щагъзув.

Мы зэманым Щоджэнцыкум и проспектми зи гугъу тщІы лэжьыгъэхэр щокіуэкі. Псы зрикіуэ бжьамийгъэблэгъащ.

«Къэбэрдей уэрамыр, Идарым ейм къыщызэпиупщіым деж къыщыщіэдзауэ къалэ дэжыпІэм нэсыху (километри 4,6-рэ и кІыхьагъщ), автомашинэ нэхъыбэ дыдэ щызэтрихьэхэм ящыщщ. А щытыкІэм «дызэреlэзэну» щІыкІэм дегъуэгум и бгъуагъыр метр 15-м нэдгъэблагъэу, мазэблэжыпІэхэм я Ашуровым и уэрамыр къыжыпІэмрэ я деж машинэ лъагъуэщІэхэр щыхэтшынv». - шетх и напэкІуэцІым республикэм и Іэтащхьэм.

КІуэкІуэ Казбек апхуэдэуи къыхигъэщащ Налшык къалэм и уэрам нэхъыщхьэхэр къызэрагъэщІэрэщІэжым къищынэмыщІауэ, зыгъэпсэхупІэ папщІэу абы щыІэхэм ящыщу 7-р зыхуей зэзэман гъунэгъум къриубы- мастикэу зэхэлъ асфальто- рыщыхуагъэзэнури. Ахэр дэу ахэр техьэжынущ зыхуа- бетоныр, - игъэбелджылащ Гагарин Юрий и цІэр зекхъухьлъатэ къезыхьэу тысэхыпіэм деж щыіэрщ, Къэбэрдей-Балъкъэр къэжьыгъэм, псори зэхэту, тым и кlыхьагъкlэ, ар кило- рал университетым къедза ІэщІагъэлІу 160-рэ пэрытщ, метри 5 мэхъури, лъэс зе- егъэзыпІэрщ, «Курортнэ» зи абыхэм гъуэгум зэрелэжь кlуапlэхэр щагъэдэхэнущ, фlэщыгъэ нэгузегъэужьы-

> КъБР-м и Іэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-ІуэхущІапІэ.

ЕрыскъыкІэ ирикъуу къызэрагъэпэщынущ

щытепсэлъыхьащ гъатхэ губгъуэ лэ- пщіондэ. жьыгъэхэр республикэм зэрыщек уэ-

КъБР-м мэкъумэш ІэнатІэмкІэ и министр Сыжажэ Хьэсэн псом япэу къытеувыјащ 2021 гъэм зэфјагъэкјам. Абы къыхигъэщащ губгъуэ лэжьыгъэхэр гъатхэм къайхъулІэныр мэкъумэшым хэтхэр жылэкіэ, щіыгъэпшэрхэмкіэ, къэкіыгъэхэр къэзыхъумэ хущхъуэхэмкіэ къызэрызэ- лэхэм я щытыкіэм. гъэпэщам, абыхэм я техникэр зэрыхьэзырым куэдкіэ зэрелъытар.

Къэбэрдей-Балъкъэрым 2022 гъэм и хьэсэхэр гектар мин 281,2-рэ хъуну хуагъэфащэ. Абы щыщу щІы гектар мин 221,3-р хьэцэпэцэмрэ джэш лъэпкъ лізужьыгъуэхэмрэ хухэхащ, щІы гектар мин 13-р - Іусыпхъэхэм, гектар мин 15,4-р хадэхэкіхэм, гектар мини 7,2-р - кіэртіофым, гектар мин 24,2-р промышленностым къыщагъэсэбэп гуэрхэр къызыхащ!ык! къэкІыгъэхэм. Гъатхасэр мы гъэм республикэм шызэфіагъэкіын папщіэ жылэ тонн мин 13 хуеинущ.

Сыжажэ Хьэсэн жиlащ хамэ къэралхэм щагъэкІа жылэхэр къызэрашэну щІыкІэми министерствэр и ужь зэритыр, ауэ иджыпсту уасэхэм процент 40 - 70-кІэ хэхъуащ. МэкъумэшыщІэхэм Іэмал яІэщ хамэ къэрал жылэхэм я піэкіэ ди къэралым къышрахьэлІэр къагъэсэбэпыну, я фІагъкІэ абыхэм зыкІи къакІэрыхуркъыми, е нэгъуэщІ къэкІыгъэ лІэужьыгъуэхэм елэ-

Губгъуэ лэжьыгъэхэр къызэрагъэпэщын шхьэкІэ щІыгъэпшэру тонн мин 46,9рэ хуеинущ. Мы зэманым ирихьэл эу апхуэдэу шІыналъэм къашащ тонн мин 47,2-рэ. Бжыхьэсэу щІы гектар мин 42-м щІыгъэпшэрыр халъхьащ.

Министрым къыхигъэщащ къэкІыгъэхэм зэран ямы!эу къэхъун папщ!э къагъэсэбэп хущхъуэхэм я уасэм процент 45 - 60кІэ зэрыхэхъуар. Иджыпсту министерствэр йолэжь хамэ къэралхэми ди щІыкъыщыщІагъэкІ хущхъуэхэмкІэ мэкъумэшыщІэхэр къызэгъэпэща зэрыхъуным.

КъищынэмыщІауэ, къэпсэлъар къытеувы ащ губгъуэ техникэр зэрыхьэзырым. 2022 гъэр къызэрихьэрэ республикэм и мэкъумэшыщІэхэм тракторыщІэу 26-рэ Іусыпхъэхэр зэрыІуахыж зы комбайнрэ къащэхуащ. Псори зэхэту Къэбэрдей-Балъкъэрым трактор 4755-рэ итщ, гъавэ зэрыІуахыж комбайнхэр 585-рэ мэхъу, Іусыпхъэхэр Іузыхыж комбайнхэр - 156-рэ.

2022 гъэм пащэнущ «АПК-м къыщІигъэкіхэр нэгъуэші шіыналъэхэм егъэшэн» республикэ проектыр гъэзэщІэным. Псалъэм папщІэ, абы хыхьэу псыщІэгъэлъадэ Іуэхухэр къыщызэрагъэпэщынущ щІы гектар мини 10,5-м. Сыжажэр тепсэлъыхьащ илъэс куэдкІэ

къызыпыкіэ жыгыщіэхэр зэрагъэтіысынум, пхъэщхьэмыщхьэ хъумапіэщіэхэр зэраухуэнум, нэгъуэщІхэми. Апхуэдэу, мы кодексым и Іыхьэ 60-мрэ Граждан процесгъэм пхъэщхьэмыщхьэ хъумапізу 5 ящіыну я мурадщ, псоми зэхэту тонн мин 25-рэ щІэхуэу. Министрым къызэрыхигъэщамкіэ, 2022 гъэм къэралым мы Іэнатіэм зыщІигъэкъуэнущ сом меларди 2,38-кІэ. АдэкІэ дыщІигъуащ «Хьэрычэт Іуэху

мыинымрэ курытымрэ защІэгъэкъуэным--ы ед жәрдәк ә мехеішітерінде ед гъынымрэ» лъэпкъ проектым хыхьэу, фермерхэм зэрыдэ эпыкъуну «Агростартап» Іуэхум хэтынухэм я дэфтэрхэр гъатхэпэм и 21-м къы ахын зэрыщ адзар.

КъищынэмыщІауэ, къэкІыгъэхэмрэ Іэщ гъэхъунымрэ елэжьхэм ящыщу субсидие хуейхэм дэфтэрхэр къы ахынуш мэ-

КъБР-м и Парламентым иджыблагъэ лыжьыхым и 4-м къыщыщіэдзауэ 22

Сыжажэ Хьэсэн къалэн нэхъыщхьэу зыхуагъэувыжхэм ящыщу къигъэлъэгъуащ ціыхухэр ерыскъыхэкіхэмкіэ ирикъуу къызэрызэрагъэпэщыпхъэмрэ хамэ къэралхэм кърашхэр ди щІыналъэм къышышІагъэкІхэмкІэ зэрахъуэкІынымрэ.

КъБР-м и Парламентым и Унафэщ І Егоровэ Татьянэ щі эупщіащ санкцэхэр і энатІэм зэрыжьыхэуа щІыкІэм, траса жы-

Санкцэхэм я зэран ІэнатІэм зэремыкІынур, уасэхэм зэрыхэхъуами емылъытауэ. жылэхэр, щІыгъэпшэрхэр, зыхуеину хущхъуэхэр къызэрашэну щіыкіэр зэрызэт раублар Сыжажэм жиlащ. Гъатхасэмрэ бжьыхьэсэхэмрэ я гугъу щищІым, министрым гу лъаригъэтащ иужьрейхэм шІы гектар 58,3-рэ къызэрызэщ аубыдэр ик и къэкІыгъэхэр хъарзынэу щІым къызэрыхэ-

КъБР-м и Парламентым Егъэджэныгъэмкіэ щіэныгъэмрэ щіалэгъуалэм я ІуэхухэмкІэ и комитетым и унафэщІ Емуз Нинэ къыхигъэщащ школхэм хадэхэкІхэмрэ пхъэщхьэмыщхьэхэмрэ зэрырашаліэ щіыкіэм къыхэкі гугъуехьхэм министерствэм гулъытэ зэрыхуищ ыпхъэр.

Хьэрычэт Іуэху мыин зыгъэлажьэхэм зэрадэІэпыкъу Іэмалхэм КъБР-м и Парламентым ЛэжьыгъэмкІэ, социальнэ политикэмрэ узыншагъэр хъумэнымкІэ и комитетым и унафэщІым и къуэдзэ Безгодькэ Владимир къытеувы ащ.

КъБР-м и Парламентым Мэкъумэш Іуэхухэмкіэ, шіыуэпсыр къэгъэсэбэпынымкІэ, экологиемрэ дыкъэзыухъуреихь дунеймкІэ и комитетым и унафэщІ Текіушэ Артур зэрыжиіамкіэ, мы зэманым къалэн нэхъыщхьэу яІэн хуейр жылапхъэфіхэр къагъэсэбэпынымрэ щіыр гъэбэтэн зэрыхуеймрэщ. Апхуэдэуи абы дыщіигъуащ іэщіагъэліхэр куэду зэраіэм и фІыгъэкІэ гъатхэ губгъуэ лэжьыгъэхэр егугъуауэ къызэрызэрагъэпэщыфынур.

Зэтущтэм нэгъуэщт туэхугъуэхэми щытепсэлъыхьащ. Депутатхэр хэплъащ «ГъущІ гъуэгу транспорткІэ, токым пыщІа транспорткіэ, автомобилкіэ ціыхухэр къызэрырашэкіым епха Іуэхутхьэбзэр къызэрызэрагъэпэщым теухуауэ» КъБР-м и Законым и Іыхьэ 3-м зэхъуэкІыныгъэхэр хэлъхьэным и ІуэхукІэ», «ЩІыналъэм и зыужьыныгъэм мылъку хэзылъхьэ Іуэхущіапіэхэр реестрым къызэрыщагъэлъагъуэ щІыкІэм ехьэлІауэ» КъБР-м и законхэм я проектхэм.

Апхуэдэуи зэlущlэм щытепсэлъыхьащ КъБР-м и Парламентым Жылагъуэ шынагъуэншагъэмрэ Іулъхьэм пэщІэтынымкІэ комитетым игъэхьэзырауэ УФ-м и Къэрал Думэм щыхэплъэну ирагъэхьыну «УФ-м Административнэ суд Іуэхухэр щызэхэгъэкІынымкІэ и кодексым и Іыхьэ 244-мрэ Граждан процессуальнэ кодексым и Іыхьэ 211-мрэ зэхъуэкІыныгъэхэр хэлъхьэным теухуауэ», «УФ-м и Арбитраж суальнэ кодексым и Іыхьэ 51-мрэ зэхъуэкІыныгъэхэр хэлъхьэным и ІуэхукІэ», «УФ-м Административнэ хабзэхэр къызэпемыгъзудынымкІз и кодексым и Іыхьэ 25.5-м зэхъуэкІыныгъэхэр хэлъхьэным ехьэлlауэ» федеральнэ законхэм я про-

Апхуэдэуи депутатхэр хэплъащ дыкъэзыухъуреихь дунейм, Унагъуэ, Налог кодексхэм, хьэпшыпхэр къащэхун папщІэ зэрызэгурыlуэ хабзэхэм, нэгъуэшlхэми ятеухуа законодательнэ жэрдэмхэмрэ федеральнэ законхэм я проектхэмрэ.

КъБР-м и Парламентым и пресс-ІуэхущІапІэ.

Ди къуэш республикэхэм

ЗэпыщІэныгъэхэр ирагъэфІакІуэ

АБХЪАЗ. *АР-м хамэ къэрал ІуэхухэмкІэ и ми*нистр Ардзинбэ Инал лэжьыгъэ Іўэхукіэ хуэзащ Урысей Федерацэм и Президентым и ліыкіуэу КъуэкІыпІэ Гъунэгъумрэ Африкэ къэралхэмрэ щы і э, УФ-м нэгъуэщі къэрал і уэхухэмкі э и министрым и къуэдзэ Богданов Михаил.

КЪУЛЫКЪУЩІЭХЭР тепсэлъыхьащ абхъаз-урысей зэдэлэжьэныгъэр нэхъри егъэф Іэк Іуэным рэ Абхъаз Республикэмрэ КъуэкІыпІэ Гъунэгъум хыхьэ къэралхэмрэ нэхъ зэпыща хъунымко щыю юмалхэмрэ.

Муслъымэнхэм я зэхуэсып іэ

АДЫГЕЙ. *Муслъымэн псоми ягъэлъапіэ Нэщі* мазэм и япэ махуэм техуэу Адыгэ Республикэм мэжджыт дахэ, зэкіуж къыщызэіуахащ. Куэшхьэблэ къуажэм и дэлъэдапіэр зыгъэдахэ ухуэныгъэ иным и теплъэкіи, и кіуэцікіи районым и мызакъуэу, зэрыреспубликэу ирогушхуэ. «МЭЖДЖЫТЫР ціыху кіуапіэ зэрыхъунум, му-

слъымэнхэр зэрызэхуишэсынум шэч къытесхьэркъым. Адыгейм щыпсэу муслъымэнхэм диным епха щіэныгъэ куурэ Іуэху щхьэпэрэ щагъуэт щіыпіэ зэрыхъунур си фіэщ мэхъу. Мэжджытыр шіыным зи мылъку хэзылъхьахэм, Іуэхум хэлэжьыхьахэм хуабжьу сахуэарэзыщ. Ар ціыхугъэм, хьэлэлыгъэм, гущіэгъум я щапхъэщ», - щитхащ АР-м и Іэтащхьэ Къумпіыл Мурат и телеграм-каналым. Унафэщіыр мэжджытыр къызэрызэlуахамкlэ - жылэдэсхэм, республикэм и цlыхубэм нэщl мазэр узыншэу ирахьэкІыну ехъуэхъуащ. «ФІыуэ фщІэр багъуэу, Іуэхуу зефхьэр дахэу, сэдэкъэуэ вгуэшыр псапэу, фи нэщІыр къабылу мазэ лъапІэр Тхьэм ирывигъэхьэк!», етх КъумпІылым.

НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэ.

Щэнхабзэм зэкъуегъэувэ

Налшык и Музыкэ театрым зэныбжьэгъу-гъэр зи лъабжьэ концерт дахэ щекІуэкІащ къалэдэсхэмрэ абы и хьэщіэхэмрэ я пащхьэ зыкъыщагъэлъэгъуащ уэрэдымрэ къафэмкіэ «Донбасс» къэрал академическэ ансамблым хэтхэм. Бысымхэу «Кабардинка» академическэ ансамблымрэ «Балка-ІуэрыІуатэ ансамблымрэ хэташ пшыхьым

ДОНЕЦК къик а къэфак у гупым и гастролым щІидзащ гъатхэпэм и 15-м. Абы лъандэрэ ансамблыр щы ащ Дон Іус Ростов, Краснодар, Ставрополь щІынальэхэм, Адыгей, Къэрэшей-Шэрджэс, Осетие Ищхъэрэ - Алание республикэхэм. Иджы зи лъэр Къэбэрдей-Балъкъэрым къэзыхусахэр иужькіэ кіуэнуш Дагъыстэным, Астрахань къалэм, адэкіэ ди къэралым и адрей щІыпІэхэм. «Донбасс»-м и художественнэ унафэщ Горячевэ Ольгэ къызэрыхигъэщымкІэ, артистхэр дэни гуапэу щрагъэблагъэ, щэнхабзэм дихьэх цІыхухэр пэшхэм шІэзу къызэхуос.

«Донбасс» ансамблым и зекІуэр УФ-м ЩэнхабзэмкІэ и министерствэм и Урысейпсо гастроль-концерт Іуэхухэм хыхьэу къызэригъэпэщащ «Росконцерт» къэрал Іуэхущіапіэм икіи «Дэ ды-Урысейщ» федеральнэ программэм хыхьэу йокІуэкІ.

Яфіэгъэщіэгъуэну, ягури я псэри зэіухауэ хьэщ Гэхэр Налшык къыщрагъэблэгъащ. Абыхэм фіэхъус ирахыну пшыхьым къэкіуат хабзэубзыху, гъэзэщакіуэ къулыкъущапіэ нэхъыщхьэхэм я лыкІуэхэр. Къызэхуэсахэм псальэ гуапэкІэ захуигьэзащ КъБР-м и Пар-

ламентым и Унафэщ І Егоровэ Татьянэ. - Донбассым къикіа ди хьэщіэ лъапіэхэм си щхьэкІи депутатхэм къабгъэдэкІыуи сэлам гуапэ есхыну Іэмал зэрызгъуэтам сыщогу-

фІыкІ, - жиІащ абы. - Урысейм щыпсэу лъэпкъхэм зэи ІэщІыб ящІакъым фи щІыналъэм хуа зэпыш эныгъэхэр, уеблэмэ иужьрей илъэсий палъэ гугъу дыдэхэм. Нобэрей зэјущјэр щэнхабзэ јуэхуу къэнэжыркъым, сыт щхьэкіэ жыпіэмэ Донецкрэ Луганскэ щхьэхуит къэралыгъуэу къэлъытэным, Донбассыр хуит къэщ в как а апхуэдиз залымыгъэ щекіуэкіа щіыпіэм гъащіэ узыншэр тепщэ щыхъужыным ехьэліауэ а щіыналъэхэмрэ Урысеймрэ ирагъэкІуэкІ Іуэхухэм техуащи. Си гугъэщ ди лъэпкъхэм я зэпыщІэныгъэхэр мы зэіущіэм нэхъри нэхъ быдэ ищіыну.

КъБР-м и Правительствэм и УнафэщІым и къуэдзэ Хъубий Марат къеджащ ди республикэм и Правительствэм и Унафэщ Мусуков Алий хьэщІэхэм зэрызахуигъазэ тхыгъэм. «Ди щІыпІэм щыпсэу цІыхухэр щогугъ Донецк, Луганск цІыхубэ республикэхэм икіэщІыпІэкІэ мамырыгъэр тепщэ щыхъужыну. «Дэ ды-Урысейщ» Іуэхухэм хыхьэу концертыр зэрекіуэкіым мыхьэнэшхуэ иізу къызолъытэ. Зэи хуэмыдэжу дэ иджыпсту дыхуэныкъуэщ щэнхабзэ зэпыщІэныгъэхэр гъэбыдэным, лъэпкъ куэд щыпсэу ди Хэкур зэкъуэтыным», къыхощ тхыгъэм.

Ансамблым утыку кърихьащ и уэрэд, къафэ нэхъ дахэ дыдэхэр. Концертым кърихьэліа-хэм жаlащ гупми абыхэм я щіыналъэми икіэ-

щІыпіэкіэ яіуэтэжыну зэрагуапэр.
Уэрэдымрэ къафэмкіэ «Донбасс» къэрал академическэ ансамблыр Донецк цыхубэ республикэм и напщ!эм телъ гупщ. Ар лъэпкъыбэщ, лъэпкъыу 100-м щ игъу щыпсэу и лъахэми хуэдэу. Ансамблыр Сталино (иджы Донецк) къалэм къыщызэрагъэпэщащ 1937 гъэм. Абы и лъабжьэгъэтІылъыр композитор

ИСТЭПАН Залинэ.

Дунаевский Зиновийщ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм Щэнхабзэмрэ гъуазджэмкіэ и деж щыіэ советым хэтхэм, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм 2021 гъэм щэкіуэгъуэм и 19-м къыдигъэкіа Указ №125-УГ-мкІэ къищтам, зэхъуэкІыныгъэхэр хэлъхьэным

и Іуэхукіэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и Указ

1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм Щэнхабзэмрэ гъуазджэмкіэ и деж щыіэ советым хэтхэм, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм 2021 гъэм щэкІуэгъуэм и 19-м къыдигъэкІа Указ №125-УГ-мкІэ къищтам, мыпхуэдэ зэхъуэкІыныгъэхэр хэлъхьэн:

а) Советым хэгъэхьэн мы къыкІэлъыкІуэхэр: Гонтарь О. Н. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм ЩэнхабзэмкІэ и щІэинхэм и объектхэр къэралым ихъумэным-

кіз и управленэм и унафэщіыр Зумакуловэ Т. М. - Къзбэрдей-Балъкъэр Республикэм и

цІыхубэ усакІуэр (зэгурыІуауэ) Котляров В. Н. - «Издательство М. и В. Котляровых»-м и

редактор нэхъыщхьэр, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ТхакІуэхэм я зэгухьэныгъэм и правленэм хэтыр (зэгуры-

Нестеренкэ О. В. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щіыхь зиіэ и артисткэр, «Гъуазджэхэмкіэ Кавказ Ищхъэрэ къэрал институт» щ эныгъэ ищхьэ щрагъэгъуэт федеральнэ къэрал бюджет егъэджэныгъэ ІуэхущІапІэм фортепианэмрэ методикэмкіэ и кафедрэм и унафэщіыр (зэгурыІуауэ);

б) Темыркъан Г. Ж. и къулыкъур мыпхуэдэу къэхьын: «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и цІыхубэ сурэтыщІыр (зэгуры Іуауэ)»;

в) Тхьэгъэзит Ю. М. и къулыкъур мыпхуэдэу къэхьын: «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Тхакіуэхэм я зэгухьэныгъэм и правленэм и тхьэмадэр (зэгурыlуауэ)»; г) Советым къыхэгъэкІыжын Беппаев М. А., Котляровэ

М. А., Шинкарёвэ Н. П. 2. Мы Указым къару егъуэт Іэ щыщІэздза махуэм щегъэжьауэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм КІУЭКІУЭ Казбек и Іэтащхьэ

Налшык къалэ 2022 гъэм гъатхэпэм и 25-м *№31-УГ*

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентымрэ Сахалин область Думэмрэ я парламент зэдэлэжьэныгъэм теухуауэ зэгуры уэныгъэ зэщ ыл эным и уэхук э Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм

и Парламентым и Унафэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым

1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентымрэ Сахалин область Думэмрэ я парламент зэдэлэжьэныгъэм теухуа зэгурыІуэныгъэ зэщІылІэным арэзы техъуэн икІи абы Іэ шІидзыну и пшэ илъхьэн Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентыми УнафэщІым.

2. Мы Унафэр яхуегъэхьын Сахалин область Думэм, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм зыщагъэгъуэзэн папщіэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэщі ЕГОРОВЭ Татьянэ Налшык къалэ

2022 гъэм гъатхэпэм и 24-м *№483-П-П*

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щы Із Къэрал кіуэці Іуэхухэмкіэ министерствэм 2021 гъэм илэжьахэм я Іуэхукіэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыіэ Къэрал кіуэці іуэхухэмкіэ министрым и отчётым теухуа Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм

и Парламентым и Унафэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щы В Къэрал к Іуэц І Іуэхухэмкіэ министерствэм 2021 гъэм илэжьахэм я Іуэхукіэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыІэ Къэрал кіуэці ІуэхухэмкІэ министр Павлов В.П. и отчётым хэплъауэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым унафэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыІэ Къэрал кіуэці Іуэхухэмкіэ министерствэм 2021 гъэм илэжьахэм я Іуэхукіэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыІэ Къэрал кіўэці ІуэхухэмкІэ министрым и отчётыр къэщтэн.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэщі ЕГОРОВЭ Татьянэ

Налшык къалэ 2022 гъэм гъатхэпэм и 24-м

№484-П-П

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Къэзыпщытэкъэзыбж палатэм 2021 гъэм илэжьахэм я ІуэхукІэ и

отчётым теухуа Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Къэзыпщытэкъэзыбж палатэм 2021 гъэм илэжьахэм я ІуэхукІэ и отчётым хэплъауэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым **унафэ ещі**:

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Къэзыпщытэ-къэзыбж палатэм 2021 гъэм илэжьахэм я ІуэхукІэ и отчётыр къэштэн

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм

и Парламентым и УнафэщІ ЕГОРОВЭ Татьянэ Налшык къалэ

2022 гъэм гъатхэпэм и 24-м *№485-П-П*

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и хабзэгъэув лъабжьэм 2021 гъэм и щытыкlам и lyэхукlэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и докладым теухуа

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым

унафэ ещі: 1. «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и хабзэгъэув лъабжьэм 2021 гъэм и щытыкlам и lyэхукlэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и докладыр къэщтэн. 2. «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и хабзэгъэув лъаб-

жьэм 2021 гъэм и щытыкlам и lyэхукlэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и докладым и электрон теплъэр «Интернет» хъыбарегъащ о-телекоммуникационнэ сетым Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым щиІэ официальнэ сайтым илъхьэн.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэщі ЕГОРОВЭ Татьянэ

Налшык къалэ

2022 гъэм гъатхэпэм и 24-м №486-П-П

Автобусышхуэхэр къыдоувэж

Налшык и уэрамхэм къыдыхьащ цІыхухэр зыхуейм и чэзум нэсыныр а Москва и Правительствэм и унафэкіэ Іуэхум хэпщіыкіыу игъэтыншынущ. Налшык къалэ округым и щІыпІэ ди республикэм къы Іэрыхьа автоадминистрацэм хъыбар къызэрыдибусыщІэхэм хуэдэу 20. гъэщіамкіэ, зи гугъу тщіы лэжьыгъэм ЗИ ЛЪАЩІЭХЭР лъахъшэ «гъущІыгу» адэкІи пащэнущ, республикэм и щы-

абрагъуэхэм зекІуэн щыщІадзащ нэ- хьэрым цІыхухэр къыщезышэкІ трансхъапэхэми щаубзыхуауэ къалэ кlуэцым и а 2-нэ, 6-нэ гъуэгуанэхэмк э. Авхэр зэрыращіыліэм къыхэкіыу. тобусыщІэхэм зэщІагъэхьэнущ Искож, Къалэку, Горнэ кэм и къалащхьэм нэгъабэ щрагъэ-Александровкэ, хьэблэхэмрэ мы зэманым щІэгъэхуэбжьащ 33-нэ автобус гъуэгуанэщІэр. жьауэ псэупіэщіэхэр щаухуэ Ебланэ хьэблэщІэмрэ. КъызэралъытэмкІэ

портым и зекіуэкіэм зэхъуэкіыныгъэ ин-Фигу къэдгъэкІыжынщи, республи-

БЭРАУ Бышэ.

Къэбэрдей-Балъкъэрым ЕгъэщІэныгъэмрэ щіалэгъуалэм я іуэхухэмкіэ и иджыблагъэ щызэхэтащ КъБР-м и Правительствэм егъэщіыліауэ лажьэ, балигъ мыхъуахэм я хуитыныгъэхэр хъумэнымкІэ комис-

кІащ Правительствэм и УнафэшІым и къуэдзэ Хъубий Марат. ЗЭІУЩІЭМ хэтахэр сабийхэр зи нэІэ щІэт икІи абыхэм къащхьэщыж къэрал къулыкъущІапІэхэм я лэжьыгъэр зэрекІуэкІым, балигъ мыхъуахэм я Іуэхур щІыналъэхэм зэрыщызэтегъэпсыхьам, абыхэм я хуитыныгъэхэр къызэпыуда мыхъуным зэрыщыкіэ-

сэм и зэіущіэ. Ар иригъэкіуэ-

Политикэ

джэныгъэмкіэ,

министерствэм

лъыплъ щІыкІэм тепсэлъыхьащ. КъБР-м егъэджэныгъэмкІэ, щІэныгъэмрэ щІалэгъуалэм я ІуэхухэмкІэ и министрым и къуэдзэ Мокаев Ашэмэз къызэрыхигъэщамкіэ, сабийхэр зи нэіэ щіэтын икІи абыхэм къащхьэщыжын хуей къулыкъущІапІэхэм я лэжьыгъэр убзыхунри, унэтІынри, ар зэрекІуэкІым кІэлъыплъынри зи нэІэ щІэтыр министерствэращ. ШІыналъэхэм щыІэ апхуэдэ къудамэхэм къэралым бгъэдэлъ Іэмалхэмрэ жэрдэмхэмрэ я ныкъуэр иратауэ, щІыпІэ унафэр зезыхьэ Іуэхущіапіэхэм хэту мэла-

«КъБР-м ЕгъэджэныгъэмкІэ, щІэныгъэмрэ щІалэгъуалэм я ІуэхухэмкІэ и министерствэрщ балигъ ныбжьым нэмысахэм, сабий зеиншэхэм, адэ-анэхэр зыщхьэщымыт ныбжьыщІэхэм, абы къищынэмыщІауэ бын къищтэу зыпІыну хуейхэм я урысейпсо банкым и щІыналъэ Іыхьэр зэзыгъэпэщри, зыхуей хуэзыгъазэри.

Сабий зеиншэхэм я Іуэхур ягъэнэхъапэ рыхъунщи, а цІыкІухэм ящыщу гупым щыщ цІыху 73-м унэ ира-

Транспорт

псэупІэ зэрыхуэныкъуэр, зэрыекіуэліапіэншэр къыхэщу.

2022 гъэм и щІышылэ мазэм и пэщіэдзэм ирихьэлізу сабий къащтэу япІыну хуейуэ гукъыдэж зыщІахэр унагъуи 174-рэ мэхъу. Пыухыкіауэ жыпіэмэ, унагъуи 149-м сабийр къащтэу бын ящТыну хуейщ, адрей къэнам сабийр зрашалізу піалъэкіз я нэіз трагъэтыну икІи кІэлъыплъыну аращ.

Сабийхэр зи нэІэ щІэт икІи абыхэм якІэлъыплъ къэрал къулыкъущІапІэхэу республикэм щы-Іэхэм я учётым иджыпсту итщ балигъ мыхъуауэ цІыху 1420-рэ. 2021 гъэм и кІэм ирихьэлІэу бан- Абыхэм ящыщу 70-р унагъуэхэм кым и щІыналъэ Іыхьэм КъБР-м быну япІыну къащтахэрщ, 195-р 432-рэ къыщохъу. Ди жагъуэ зэ- абы хелъхьэж. 2021 гъэм мы

102-м я ціэ-унэціэхэр итт, ахэр шэліахэрш, 844-р - зыкіэлъыгъуазэ, зыхуей-зыхуэныкъуэкІэ къызэрагъэпэщхэрщ, 43-р унагъуэхэм ящтэну ягъэхьэзыр сабийхэрщ, 164-р, адэ-анэхэм я арэзыныгъэ хэлъу, палъэкіэ зи нэіэ къытетыну унагъуэхэм иратахэрщ, 116-р къэралым и сабий Іыгъыпіэхэм щыіэхэрщ», - жиіащ Мокаев Ашэмэз.

Адэ-анэ жытымыше ахшак сабии 114-рэ шатхаш нэгъабэ КъБР-м. Абы къищынэмыщІауэ, щІыналъэхэм учётым унагъуи 132-рэ щагъэуващ, я псэукІэр зэкІэлъымыкІуэу, Іуэху мыщхьэпэхэм хэша хъунымкіэ уатешыныхьу. Апхуэдэ унагъуэхэм сабий

66-р я узыншагъэр щрагъэфІэкіуэж икіи зыщрагъэужьыж іуэхущіапіэхэм ямыгъакіуэу хъуакъым.

Мокаев Ашэмэз и къэпсэлъэныгъэм къызэрыхэщамкІэ, сабий къиштэу зыпІыну хуей унагъуэхэм ядэлэжьэн хуейщ. Унагъуэм къимыхъухьа, ІуэхущІапІэ зэмылІэужьыгъуэхэм щыІа ныбжьыщІэм удекІуэкІыныр тыншкъым, ар гъащІэм зэридзащи, и гур къыдэшеин езым хуэдэ цІыкІухэм яхэсыхьын, нэхъыжьхэми псалъэ къыхуагъуэтыфу хъун папщІэ психологие лэжьыгъэ ядегъэкІуэкІын хуейщ. Ар къалъытапхъэщ сабий къеІызыххэм. Апхуэдэхэм ядэлажьэу КъБР-м еджапіиплі итш.

ЗэІущІэм щытепсэлъыхьащ балигъ мыхъуахэр псэупіэкіэ къызэрызэрагъэпэщ щіыкіэми. Псори зэхэту унапіэ чэзум ціыху 1428-рэ щытщ. Абыхэм ящыщу цІыху 1131-м я ныбжьыр илъэс 18 зэрырикъуам къыхэкІыу унэ икІэщіыпіэкіэ иратын хуейщ. Мы гупым щыщу цІыхуи 178-м унэ къышІрамытам и Іуэхур судхэм шызэхагъэкІ.

«УФ-м ЕгъэджэныгъэмкІэ и министерствэмрэ КъБР-м и Правительствэмрэ зэращІылІа зэгурыІуэныгъэм ипкъ иткІэ, сабий зеиншэхэмрэ адэ-анэ зыщхьэщымытыж ныбжьыщІэхэмрэ зыщіэсыну унэкіэ къызэгъэпэшыным 2021 гъэм ирихьэлІэу сом мелуан 78850,9-рэ хухахаш. Абы щыщу урысей бюджетым къыхок! сом мелуан 73331,3-р, КъБР-м и бюджетым сом мелуани 5519,6-р

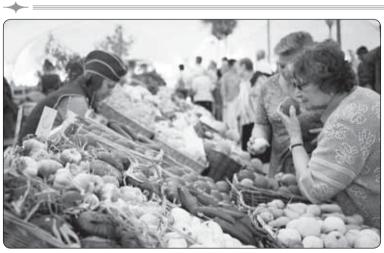
тащ», - къыхигъэщащ Мокаев Ашэмэз.

КъБР-м и Правительствэм и УнафэщІым и къуэдзэ Хъубий Марат зэрыжи амк і э, сыт хуэдиз Іэмал халъхьэми, унэ хуэныкъуэ цІыхухэм я бжыгъэм илъэс къэс ику иту цІыхуи 100 къахохъуэ, хейшІапІэхэм апхуэдэ сабийхэм я телъхьэу къащта унафэ мызащІэхэри хэпщІыкІыу нэхъ мащІэ хъуркъым.

«Мы щхьэусыгъуэрщ къызыхэкІар 2021 гъэм и мэлыжьыхь мазэм КъБР-м и Правительствэм къищта унафэм ипкъ иткІэ, «Сабий зеиншэхэмрэ адэ-анэ зыщхьэщымыт ныбжьыщІэхэмрэ псэупіэкіэ 2025 гъэ пщіондэ къызэгъэпэщыным, зэтрихьа щіыхуэхэр зытегъэкіыным хуэунэтlayэ» зыфІища къэрал программэр зэхэлъхьэныр. Абы къызэригъэувымкІэ, сабий зеиншэ, адэ-анэ зыщхьэщымытыж ныбжьыщІэ псоми унэ яІэн хуейщ 2025 гъэ пщІондэ. КъБР-м къищта а программэм УФ-м ЕгъэджэныгъэмкІэ и министерствэри арэзы техъуащ икІи къэралым ФинансхэмкІэ и министерствэм хуигъэхьащ. Ди жагъуэ зэрыхъунщи, дызыпэплъэ жэуапыр иджыри къыздэсым къытіэрыхьакъым», - жиlащ Хъубий Марат.

ЗэІушІэм ІэнатІэм пэрытхэр зыгъэпіейтей нэгъуэщі Іуэху зыбжани къыщаютащ икІи зытепсэлъыхьахэм ехьэлІа унафэ пыухыкіахэр щащіащ, чэнджэщхэр къыщащтащ, пщэрылъхэр тра-

ЩХЬЭЩЭХУЖ Инал.

Сыт дызыхэкІыжынур?

Іэщіагъэліхэм къызэралъытэмкіэ, хамэ къэралхэм кърашауэ иджыпсту тыкуэнхэм щіэлъ ерыскъыхэкіхэр кіуэдынукъым, атіэ нэгъуэщі щіыпіэхэм щащіахэмкіэ зэрахъуэкіыну аращ. Дэ езым къытхуэмыгъэкі, къыщіэдмыгъэкі ерыскъы лізужьыгъузхэм ящыщщ кофер, шейр, какаор, цитрус пхъэщхьэмыщхьэхэр. Ауэ ущІэгузэвэн хэлъкъым къыздрашыр санкцэкіэ къыдэмыгуэуа къэралхэращ.

МЫЗЫГЪУЭГУКІЭ къытіэрыхьэн щагъэтакъым Европэм къикІхэми. Ауэ сомыр пуд зэрыхъуамрэ санкцэхэмрэ я зэранкіэ, ар къэзышэхэр гугъуехь хэтщ икіи лэжьыгъэр нэгъуэщіу зэтрагъэпсыхыыну иужь итщ. Дауи, піалъэ гуэркіэ сату Іуэхур лъэхъа хъунущ.

Къэралым ерыскъы кърашэ къэмыувыlауэ, санкцэхэр абыхэм жьэхэуакъым. ЛыхэкІым щыщу джэдылымрэ кхъуэлымрэ къэралыр зрикъун егъуэт, ауэ былымылыр нэхъ ди мащ эщи, ар къыдощэху. Зэпымыуауэ Урысейм къы эрохьэ бдзэжьейри. Пэжщ, Фарерэ хытіыгухэм лъэпощхьэпохэр пыщіауэ къыщіэкІынкІэ хъунущ. Селёдкэрэ скумбриеу къэралым къищэхум и процент 40 - 50-р къыздик ыр аращ. Кофер - Бразилием, Вьетнамым, Колумбием, шейр - Индием, Шри-Ланкэм, Вьетнамым, Китайм кърашу аращи, а щІыналъэхэм санкцэ къызэрыттрамылъхьам къыхэкіыу, гугъуехь щыіэн хуейкъым.

Къапщтэмэ, Урысей Федерацэм Мэкъумэш ІзнатІзмкІз и министерствэм мызэ-мытІзу щыжаІащ Урысейм ерыскъыхэкІ нэхъыщхьэхэмкІэ и щхьэ зэригъэпсэужыфыр. Ар ирикъужынущ езым къыщІигъэкІ лы-бдзэжьейхэкІхэм, гъавэм, щІакхъуэм, фошыгъум, дагъэм, нэгъуэщІхэми. Дэ адрей къэралхэм щащіауэ дызыхуэныкъуэну куэд щыіэкъым, щіыуэпсым и щытыкІэм елъытауэ ди деж къыщымыкІ гуэрхэр мыхъумэ. Къэрал кІуэцІ сатум зыри зэран хуэхъуфынукъым, ерыскъыкІэ гугъуехь дыхэтынукъым.

КъыжыІапхъэщ ерыскъым ехьэліауэ дызыщыщіэнкіэ хъунур пхъэщхьэмыщхьэр зэрыарар. Урысейм щашх пхъэшхьэмыщхьэм и процент 40-ращ ди къэралым къыщыпачыжыр.

2021 гъэм УФ-м пхъэщхьэмыщхьэу къыщрахьэл эжащ тонн мелуан 1,5-рэ, къэтщэхуар тонн мелуани 5,5-рэ мэхъу. Иджы жыг хэпсэмэ, пхъэщхьэмыщхьэ къущитынур илъэси 4-5

Къэбгъэлъагъуэмэ, Къэбэрдей-Балъкъэрым пхъэщхьэмыщхьэу тонн мин 400 къыщыпачыж, ар хэмыкІуэдыкІІауэ зыщіэлъ хъумапіэ зэгъэпэщахэр иіэщ, тонн мини 186-рэ щіэхуэу. КъБР-м илъэс хъурейм Урысейм и хэгъэгухэм ирегъашэ пхъэщхьэмыщхьэхэр. ИкІи илъэс зыбжанэ хъуауэ мыІэрысэ жыгхэр хесэ. Апхуэдэу нэгъабэ и закъуэ гектар мин 1,5-рэ щыхасаш ди лъахэм. АбыкІэ Урысейм и хэгъэгуитхум ящыщ хъуащ. МыІэрысэкіэ къэралыр тхуэмыгъэнщімэ, СНГ-м хыхьэ къэралхэми дрикъун къыдащэфынукъым мыІэрысейкІэ

МыІэрысэр къызэрырахьэліэжрэ мазэ бжыгъэ дэкіащ, ар щагъэтІылъын хъумапІэ зэпэщхэр щыІэтэкъыми, занщІэу ящащ. Абы къыхэкіыу, бжыхьэ пщіондэ кхъужь-мыіэрысэр мащІэу щытынкІэ хъунущ. Ауэ абыи тебгъэчыныхь хъунукъым, «ди ныбжьэгъу» къэралхэм къызэрытхуашэнум тепщ!ыхьмэ, псалъэм папщІэ, Тыркум къызэрырашынум шэч къытумыхьэми хъунущ.

НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэ.

вет Нэхъыщхьэм и Президиумым и унафэкІэ мэлыжьыхьым и япэ тхьэмахуэ махуэр Геологым и махуэу ди къэралым щагъэуващ, а Іэнатіэр къыхэзыха Іэщіагъэліхэм гъэм и хуабэгъуэм ирагъэкіуэкі хабзэ губгъуэ лэжьыгъэхэм зыщыхуагъэхьэзыр лъэхъэнэу абдежыр зэрыщытым къыхэкіыу.

1966 гъэм СССР-м и Со-

ДЫКЪЭЗЫУХЪУРЕИХЬ дунейм и хъугъуэфІыгъуэхэр къэбгъэсэбэп зэрыхъунум ижь-ижьыжкІэрэ псэуахэми гу лъатат. Геологием теухуа тхылъхэм ярыту урохьэлІэ алыдж еджагъэшхуэхэу Пифагор, Аристотель, Теофраст сымэ къызэранэк а сатырхэми, адрей зыхуэІэзэхэми хуэлэу, а шІэныгъэми хэлъхьэныгъэфІ хуэзыщІа, философ, сурэтыщІ цІэрыІуэ Леонардо да Винчи и лэжьыгъэ щхьэ-

пэхэми. АрщхьэкІэ. геологие щІэныгъэм нэхъ зиужьын щыщІидзар щІым къыщах хъугъуэфыгъуэхэм цІыхухэр нэхъ хуэныкъуэ щыхъуа XVIII лІэщІыгъуэм и пэщіэдзэрщ. Геологием пыщіа іэщіагъэхэри къэунэхуащ.

Урысейм геологие щІэныгъэр къыщызэщІэувэнымкІи. шІым шІэлъ хъугъуэфІыгъуэхэр къыщыхутэнымкІэ къэрал къышызэ-ІуэхущІапІэ гъэпэщынымкІи псом япэу унафэ тезыщІыхьауэ щытар пащтыхь Пётр

Езанэщ. Ар къыщыхъуар дер» цІэр зыфІащу, 1700 гъэращ. Мы зэманым бгыхэм щ Гэлъ хъугъуэ-Геологым и махуэр ща- фІыгъуэхэр къэхутэным гъэпъапіэ СССР-м хыхьэу щыта нэгъуэщі къэралхэ- инженерхэм, еджапіэ нэми: Беларусым, Къыр- хъыщхьэхэм гъызым.

1966 гъэм КъухьэпІэ пашэ гупым я жэрдэмкіэ, ваи зы дэтщ. СССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и Президи- хьэхэм я деж тыгъэ нэхъ умым гъатхэпэм и 31-м лъапІэ къищта Унафэм тету, Ге- лъытэр Геологие щІэныологым и махуэу ди гъэхэм я тхыдэмкіэ къэкъэралым щагъэуващ. рал зэхуаку комитетым и Ар ягъэлъапІэ геофизикхэм. геоморфологхэм, гъуэж- гъэшхуэ Тихомиров Вла-

зи іэщіагъэр тезыухуа щІэсхэм, абыхэм я гъэсакІуэхэм. Геолог ІэщІагъэр щы-

Сыбырым къыщагъуэ- зэбгъэгъуэтыфынущ Урытащ щІыдагъэрэ газрэ сей Федерацэм щыІэ куэдыщэу здэщыІэ щІы- еджапІэ нэхъыщхьэу 20-м піэ. Икіи, а илъэс дыдэм нэблагъэм. Абыхэм я нэмэлыжьыхьым и япэ хъыбэр Уралымрэ Сытхьэмахуэ махуэр, акаде- бырымрэ щы эщ, ди къэмик Яншин Александр зи ралым и щыхьэр Моск-

Мы ІэщІагъэр зезыдыдэу къыщакъызэгъэпэщакІуэ, геохимикхэм, вет Союзым и еджалау (шахтэ) кіуэціхэм димир и ціэкіэ ягъэува щылажьэхэм, «маркшей- медалырщ. Ар зыхуа-

Пасэхэми гу лъатат гъэфащэхэм илъэсиплым зэ ирату аращ.

ГъэщІэгъуэнщ

- ЩІэныгъэлІхэм къызэрахутамкІэ, ЩІы Хъурейм илъэс меларди 4,5-м нэблагъэ и ныбжьщ.

Кольскэ хытІыгуныкъуэм щыпхаугъуэнык а мащэ нэхъ ин дыдэм километр 12,26-рэ и куууагъщ. Абы и лъабжьэм хуабэр градус 220-м щы-HOC.

Антарктидэм щыІэ Эребус мафІэбгыр бахъэ къихупіэщ. Псыіагъэм и жахуэхэр щІым къызэрытехьэу мэщт, асыхьэту мыл щохъури, абдеж дыдэм къат-къатурэ щызэт-

рещІэ. - Тыркумэн къэралым и Дарваз кратерым цІыхухэр «жыхьэнмэм и бжэкіэ» йоджэ. 1971 гъэм абдежым геологхэм щІыр щаубрум бгъуэнщІагъ куущэ къыщыщІагъэщащ. Гъуэжлау абрагъуэм кърихуу щІэзыдза гъуэзыр, цІыхухэм я узыншагъэм дежкІэ къэзышэу зэраныгъэ къалъытэри, щІым и шхьэфэм къылъамыгъэІэсын шхьэкІэ абы мафІэ ирадзащ. Ар, ункІыфІыжын Іуэху зэримыхуэу, иджыри къыздэсым маблэ.

КЪУМАХУЭ Аслъэн.

шыта

члену

♦1937 гъэм къалъхуащ

дирижёр, композитор, УФ-

ми Къалмыкъ Республи-

кэми я цІыхубэ артист,

КъБР-м и Къэрал сау-

гъэтым и лауреат Темыр-

♦1939 гъэм къалъхуащ

филологие шІэныгъэхэм

я доктор, Адыгэ къэрал

университетым и про-

фессор Бырсыр Батыр-

♦1941 гъэм къалъхуащ

КъШР-м и цІыхубэ усакІуэ

♦1955 гъэм къалъхуащ

Психологие щІэныгъэхэм

я доктор, профессор Къз-

♦1958 гъэм къалъхуащ

физико-математикэ щІэ-

ныгъэхэм я доктор,

КъБКъУ-м и профессор

♦1963 гъэм къалъхуащ

АбытІэ Хъызыр.

бардэ Мухьэмэд.

ХъуэкІуэн Мурат.

Бэчыжь Мухътар.

къан Борис.

тельнэ

УФ-м щыщ Іыхьэ хъуну хуейщ

Осетие Ипщэр УФ-м къыхыхьэну зэрыхуейм псалъэмакъхэр теухуа илъэс зыбжанэ хъуауэ йокіуэкі. Абы и прези- щіыкі е хасэ. Апхуэдэу дент Бибилов Анатолий Щытми, щіэныгъэліхэм жијащ езыри и хэкуэгъухэри куэд щауэ а Гуэхум гыу ику иту триллионищ щыхъунущ. зэрыщІэхъуэпсыр.

ІЭІЭТЫР мы гъэм и назэхэм къриубыдэу ирагъэкІуэкІыну траухуащ. Бибиловым жиlащ я щlыналъэр Осетие Ищхъэрэм мэмыр. Аланием и Іэташхьэ Меняйлэ Сергеи а жэрдэмыр диІыгъащ.

президент хэхыныгъэхэр шызэхэтынуш икІи абы зэрызэфІэкІыу екІуэкІынущ референдумыр. Хэкум щыпсэухэм я нэхъыбапІэр арэзы техъуэмэ, УФ-м и 86-нэ субъект хъуну къыщіэкіынущ а щіы-

Триллионищым нэблагъэ

Лъэпкъ Зэкъуэтхэм я

хэр ирегъэкіуэкі. Илъэс зэфіэгъэувэжыным теузэфіагъэкіа хуауэ. кІуам апхуэдэ ящыщщ ЩІым жыгыу бээщІэныгъэлІ, филолотетыр зыхуэдизыр зэ- гие щ Іэныгъэхэм я доктор, гъэщІэным теухуар

ДАУИ, абыхэм я бжыгъэр зэрыхъур щыуагъэншэ дыдэу зыми къихутэфынукъым - ма- пшэр техьэ-текІыу щыщыхуэ къэси жыг ираупзэрыжаІэмкІэ, щІым жыкъыщокі. Ахэр къабжын папщІэ къагъэсэбэпащ спутникхэм траха сурэтгъыгъэ - мэкъуауэгъуэ ма- хэри мэз мин 500-м ятеухуауэ къэралхэм къата бжыгъэхэри.

Псори щызэхалъхьэхагъэхьэныр зэрыфІэтэ- зиІэу къыщІэкІар Урысейрщ - ди къэралым жыг мелард 640 хуэдиз итщ. Абы къыкІэлъокІуэ Ка-Мэлыжьыхым и 10-м надэмрэ Бразилиемрэ иІэу къабжащ. ЩхъуантІагъэкІэ нэхъ бейхэм ехьэлІа дауэдапщэ псори ящыщщ Скандинавиемрэ Америкэ Ишхъэрэмрэ хыхьэ къэралхэри.

Мэлыжьыхьым и 5, гъубж

♦Гъэсэныгъэм и дунейпсо махуэщ **♦ 1905 гъэм** Курп Ищхъэрэ къуажэм и мэкъумэшы-

щіэхэм зыкъаіэтащ. **♦1943 гъэм** ВКП(б)-м и Къэбэрдей-Балъкъэр об-Зэгухьэныгъэм щіэны- комым и бюром унафэ **гъэ къэхутэныгъэшхуэ-** къишташ Бахъсэн ГЭС-р

лэжьыгъэхэм ♦1956 гъэм къалъхуащ профессор, ШІДАА-м и

академик Паз Сергей. Дунейм и щытыкІэнур «pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкІэ, Налшык тынущ, піалъэ-піалъэкіэрэ уэшх къыщешхынущ. Хуабэр махуэм градуси 8 -9, жэщым градуси 3 - 4

Мэлыжьыхьым и 6, бэрэжьей

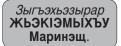
♦Зыужьыныгъэмрэ мамырыгъэмрэ яхуэлажьэ спортым и дунейпсо мажым, жыг нэхъыбэ дыдэ хуэщ. ООН-м и Ассамблее Нэхъышхьэм 2013 гъэм шыщхьэуІум и 23-м унафэ къищтащ илъэс къэс а махуэр мэлыжьыхьым и 6-м къэралхэм зэ- адыгей тхакіуэ Джэш Ра-Осетие Ипщэм зи чэзу дэтхэнэми мелард 300 дагъэлъэпІэным теухуа-

> **♦СтІолыщхьэ** теннисым и дунейпсо махуэщ ♦УФ-м и МВД-м и следственнэ органхэм я лэжьакіуэхэм я махуэщ **♦1929 гъэм** къалъхуащ

тхыдэ щІэныгъэхэмкІэ доктор, профессор, Акмеологие щіэныгъэхэм я академиеу Санкт-Петербург шыІэм и действихьмэт. Дунейм и щытыкІэнур «pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкіэ, Налшык пшэр техьэ-текіыу щыщытынуш. Хуабэр махуэм

градус 12 - 13, жэщым гра-

дуси 6 - 7 щыхъунущ.

Лъэпкъ Іущыгъэ:

Узыпэмылъэщынум зэпэщІумысэ.

ЦІыхубзыр къарууншафэ къарущ...

Сыт хуэдэ лъэхъэнэми зэманми адыгэхэм цІыхуб- цІыхубз; зым хуащІу щыта нэмысыр къэзыгъэлъагъуэ пса- унэгуащэ. лъафэ, фіэщыгъэ куэдымкіэ ди бзэр гъэншіауэ къекіуэкіащ. Бзэм и къулегъэлъагъуэр.

хугъэ» псалъэм и мыхьэ- «Фыз хъыбарщ жумыІэмэ нэр зэпкърытхынщ. Абы зэхэсхари бжесІэнщ» [Нарткъикіыр «Дыкъэзыгъэщіар хэр]. Адыгэліым дежкіэ лъхугъэкІэ зыхуэупсауэ, и «фыз», «фыз хьэл», «фы-Іэпкълъэпкъкіэ, гупсысэкіэ- зыпхъэ» жыпізу уещыным кіэ, хьэлкіэ ціыхухъум къыщ-хьэщыкі іэмыр» жиіэу аращ. ауэ абы къикіыркъым

Бзылъхугъэр зэрыт ныбжьым, и щытыкіэм, хьэлым, щіэ гуэр далъагъуу, хьэмэрэ бгъэдэлъ дахагъэм теухуауэ фІэщІыгъэцІэ жьыгъуэхэри къагъэсэбэп: пщІэ щхьэхуэрэ хабзэ дафыз, цІыхубз, хъыджэбз, хэрэ кІэлъызэрахьэу щыпщащэ, гуащэ. Мыбыхэм тащ. Ар къыхощыжь Іуэрыящыщу «цІыхубз» псалъэращ ціыхум нэхъ Іурылъыр. Ар къызэрыгуэкі псалъэщ ирахьэліэркъым», «Нартхэм икІи уи пащхьэ итыр зэрыбзылъхугъэм нэмыщІ зыри кърахыркъым. Псалъэм папщІэ: «ЦІыхубзыр къарууншафэ къарущ, цІыхухъур къарууфІафэ къарууншэщ», «ЦІыхухъурэ цІыхубзрэ зэрызэрыгъуэт лъандэрэ зимыхъуэжауэ зы хабзэ дахэ къызэдахь: зохъуапсэ, зэщогуфіыкі, зэролъыхъуэ, зэрогъуэт, зэрыужэгъум - зэ- лейкъым, ауэ ар псом япэ щохьэж...». Абы къыпэщІэу- ирагъэщыркъым. вэжу, къызэрыбгъэсэбэпым Іэщабэ-Іущабэу, бзэ ІэфІу, елъытауэ, хьэл-щэным и набдзэгубдзаплъэу, хуабахъугъуэфІыгъуэ псори зы- гъэр и нэм къыщІихыу хэлъ бзылъхугъэм ехьэл ауэ щытын хуейщ. Абы и щапжыпіэ хъунущ «ціыхубз» хъэу мыпхуэдэ жыіэгъуэхэр псалъэр. Псалъэм и хьэтыр- адыгэм къыдокlуэкl: «Лым «ЦІыхубз хущанэ жиlэри, Имыс и фlыгъэщ», «Насыпыр фыиримыхыу зи пхъум деж тхьэмахуэ фызщи, фызыфТ яхьыжри, иратыжащ» [Нарт-

сэрейм яхэлъу щыта нэмыс, хабээ дахэм пэкіуэж пщіэ рыщытар. «Пшэрыхь» пса- лэлщ». лъэм «щакІуэ лъэрызехьэ» жиІзу аращ къикІыр. Ап- хухъу хьэл къэзыщта, цІыхуэдэ щакіуэхэр дышэ и уасэт, ауэ «цІыхубзыр» абыхэм Іуэху, щытыкіэ, псэлъэкіэ нэхърэ нэхъ лъагэжу яlэтт, зиlэ» жиlэу аращ къикlыр. нэхъ ягъэлъапІэрт.

лъхугъэмрэ я мыхьэнэкІэ зымрэ зэбгъэдохьэ. Адрей бзылъ- щыта теплъэм зихъуэжауэ хугъэхэм щапхъэу къыхуахьхэм я щІыкІэ дахэмрэ цІыхубэм дыгъэпсу къыхэзы- Іэрэ гъуэншэджрэ фызым гъэлындык хьэл-щэнымрэ щитэгъащ, фызыр япэ итщ, зыбгъэдэлъщ тІуми къары- лІыр яужь иуващ. ПащІэ закІыр. «Ерстэн, Суанд йоплъ- къуэрт, жи ліым къыри, зэригъэщІэгъуэнур къы- хуэнэжари, ари фызыр къыхуэщІэркъым: цІыхухъу щы-гъын игъащІэм щыгъауэ ло 3. «Фызыхъу»]. Апхуэдэ пщіэжынуктым, напіэзы- щытыкіэ иува фызри ліыри, жащ, бзылъхугъэ щіыкіа- лъэгъўейщ, фІагърэ щэнрэ къищтэжащ: джэщ. Зи фыз и кІэ къуагъ бгы псыгъуэ пщащэ къу- къуэс ліым нэхъ дыхьэшданщ, уеплъамэ зэрыгумахэ хэнрэ гущыкіыгъуэрэ щыіэу дыдэр къыбощіэ. Данэ къыщіэкіынкъым. «Фызым ІэлъэщІри йокІупс, нэхъ унагъуэ унафэ ещІ, ліым пщащэхэ́м яхэткъым» [КІэрашэ Т., «Шу за-

ЦІыхубзымрэ бзылъхугъэмрэ кърагъэзэгъ мыхьэнэм хуэмыдэу, фыз псалъэм лъэныкъуитІкІэ убгъэдыхьэ мэхъу:

- ныбжь зиІэ 1. фыз 2. фыз - лІы зиІэ цІыхубз,

Апхуэдэу фыз псалъэм бзылъхугъэм и хьэл щхьэхуэ, ціыхухъухэм яхэлъынкіэ іэигъэрауэ къыщіэкіынущ мал зимыіэ, къикіыу къалъэпкъым и зыужьыкіэм- гъэсэбэп. Псалъэм папщіэ рэ щіэрэщіэкіэмрэ къэзы- фыз псалъэ, фыз хьэл, зыгъэгусэрей. Мыбыхэм щытыкіэ дахэ лъэпкъ къызэ-ПСАЛЪЭМ папщіэ, «бзылъ- рамыгъэлъагъуэр наіуэщ. «фызхэм» хьэл мыхъумыабыкіэ езы фызхэр ягъэзэмыліэў- нэхъыкіэў. Уеблэмэ фызхэм Іуатэм: «Фыз хасэ щІэупщіэркъым, фыз упщіэж яІэт хабзэжьу фыз и лъэІу фіэліыкіыуи, ящіщ унафи, нарт ліитіи ягъэшэсри ирагъэжьащ».

Щхьэгъусэ зиІэ фызым утепсэлъыхьмэ, а зы псалъэрауэ къыщІэкІынущ щы-Іэр бзылъхугъэм ифТри и Іейри къызэщІиубыдэу зыхэлъыр. Бзылъхугъэр дахэу, фафІзу щытыныр, дауи, Фызыр пшэрыхь и узыншагъэр фызым и нэмысыншагъэ зым къыдокІуэ», «Фыз дахэ ныбжьрей фызщ».

хэр]. Фызым и тэфтри долог. — Мы псалъэухам къегъэ- ри фокуэд бзаджэ, ябгэ, лъагъуэ бзылъхугъэхэм па- быдэ жыхуиІэ плъыфэцІэхэр къыщыпыувэкІэ: «Фыз бзаджэ хьэщІэ мыгъашлъаги кlэлъызэрахьэу зэ- хэщ», «Фыз быдэ илl хьэ-

Фызыхъу лексемэм «цІыхубзым хуэмыфащэ унафэ, Псалъэм папшІэ. «Фызы-ЦІыхубз псалъэмрэ бзы- хъум къикіыр ліымрэ фы- щэ дэс яіэт», «А зэманым зэрызэхагъэкІыу аращ: ліыр оланэжкъым. фызыр гумэщІэжкъым, пызыкъызэрихъуэкІы- зэрыгурыІуэгъуэщи, тепнаджэ-фаунэщіыб унафэ ещі».

Зи фызым и жыІэм фІэмыкі, абы фіэліыкі ціыхухъухэм зэреджэр фыздэубзэщ. Ауэ мы псалъэм мыхьэнэуэ тІу иІэщ: цІыхухъугъэр зыІэщІауда гущыкІыгъуэмрэ зи щхьэгъусэм

бзаджагъэк і э езэгъ ліы іущ балигъып і чува бзылъхурэ. «ЛІыхъур фыз дэубзэщи, гъэхэм щхьэкіэ фыз, фылІыбзыр фыз дэуейщ», жиІащ Къэзанокъуэм.

ЦІыхубзхэмкІэ къэдгъэзэ-

жынщи, хъыджэбз, пщащэ,

фызыпхъэ, дыщырыс псабалигъыпІэ иува бзылъхугъэ дэмыкІуа, лІыгъуэфызыгъуэ зымыгъэунэхуа цІыхубз жиІэу аращ къарыкІыр. хэлът, Къэбэрдей псом фІы- къыщыпыувэкІэ, къыщашам джэбздэсу «ХьэщІапіэ здэкІуам пща- щІалэр иригъэблэгъащ». ЩΙЭγ кърагъэкіухьыртэбакъуэртэкъым». къызэрыщагъэлъагъуэр жиlащ фызыжьым», «Мэ- джэщыну». лычыпхъу пщащэ дэгъуэу Унэджокъуэм щызэхихым, къытехъукІыжауэ Нарт шу гуп кърешажьэри

Дыщырыс псалъэр жьы дыдэщ, зи нэчыхь ятхауэ щыкіын, уи щіыб щіыхуэбиджыри адэ-анэм ябгъэдэс, гъэзэн мыхьэнэ иІэу адыгэмыгувэу и щхьэгъусэм хуа- бзэм зы псалъи хэткъым. Ар пцащхъуэкіэ, набдзэ къурашэжыну хъыджэбз жиlэу адыгэхэм ижь-ижьыж лъанаращ къикІыр.

хъуакІуэ къожьэ».

Акъылкіи Іэпкълъэпкъкіи хуэ хуащіу къызэрекіуэкіа-

зыку, цІыхубз псалъэхэр къагъэсэбэп. Фыз, цІыхубз псалъэхэр бзылъхугъэ ныбжьыщІэми нэхъ балигъы-Іуэми хужыпІэ хъунущ, уналъэхэм зи дэкlуэгъуэ дахэу, гъуэ исмэ, ауэ фызыку зыхужаІэр зи ныбжьыр ику нэса, хэкІуэта, фыз тІоры-

сэхэраш. хъуа цІыхубзхэм Жьы «Хьэбыж хъыджэбзым и щхьэкІэ адыгэбзэм псалъэ дежкіэ хьэуат, уафэт, щіы- зэхуэмыдэхэр хэтщ: фылъэт, удз гъэгъат, гъатхэт - зыжь, нанэ, нэуэжь, анэшгъащІэ псот», «Хъыджэб- хуэ. Псалъэм папщІэ: «Фызыр, Тхьэм и нэф ыр зыщы- зыжьым пастэ хуабэ ищат, хуа жыхуаlэм хуэдэу, дахэт, лы игъэжьат». Фызыжь псагъэсат, хьэл-щэн гъуэзэджэ лъэм «ціыкіу» плъыфэціэр кіэ и ціэр щыіуат», «Хуцэ ныціэ хуэдэу мэхъури, фіы, КІулэ хъы- дахэ кърахыу бзылъхугъэм къыІущІащ», хужаІэ. «Фызыжь цІыкІум

«Нанэ» псалъэм мыхьэнартхэ я пщащэ дэс ину нэуэт у и ощ: 1 - быныр анэм зэпіэзэрыту, гукіи, псэкіи, анэшхуэм, хамэ фызыжьбзэу, гъэфіарэ щэныфіэу щіалэ закъуэ, дыбгъэунэбзылъхугъэ ныбжьыщ Тэущ хъуащ: нартхэми зэхахмэ, - псэу уиіэжкъым, - жиіэщ «Къундузыфэщ, си хур пща- нанэми, и дадэ нэТуасэм щэ дахэ, си хьэщіэ ціыкіу, - деж аргуэру кіуащ ечэн-

Анэшхуэ псалъэр анэм аращ, анэм е адэм и анэ жиІэу Мэлычыпхъу цІыкІу и лъы- аращ къикІыр. «Анэшхуэм псалъэжь куэд ещІэ».

Фызыжьым уи гур зэры-

рагъэнуш къызыхэкар.

ЦІыхубзым и дахагъэмрэ и дуней тетыкІэ екІумрэ ирагъэбелджылыуэ мыпхуэдэ псалъэхэмкІи ди бзэр къулейщ: тхьэІухуд, тхьэІухудтхьэІухуднэзакъуэ, набдзэ къурашэ, къупщхьэ гуащэ, хурэ, назычэ.

ГъэщІэгъуэнщ, ауэ адыгэ- кІитІри гъэрэ къинэмыщі дахагъэу зэщхьэщадзырт. «Гуащэр дахэми пхужыіэнтэкъым, ауэ и дахэкІэ адыгэм и дахэм хуэдэтэкъым. Хамэм и дахэм хуэдэ гуэрт. Гуащэнысэр къупщхьэшхуэ бзылъхугъэ лъагэт, бгы псыгъуэ къуданышхуэт. Нэгъуей щІы-НэпытІ-напІэпщщ, пабгъуэпакъэшхуэщ» [КІэрашэ].

Тхьэlухуд, тхьэlухуднэза-къуэ, тхьэlухудшыр жиlэмэ, зи дахагъэр къыпхуэмылъытэну егъэлея бзылъхугъэ кърагъэкІ. Ауэ тхьэ ухудшыр зыхужаІэр ныбжьыщІэ, хъыджэбз цІыкІухэращ. Хур псалъэр таурыхъхэм къыхахыжащ. Ар дунейм пщащэу тетым дахагъэкІэ ятекІуэ Іэмырым и фіэщыгъэціэщ, муслъымэн диным къызэрыхэщымкІэ.

Пщащэ цІыкІум и нэр фІыцІэмэ, пыжьынэ хужаІэ. Назычэри апхуэдэу къамытхьэІухудым и мыхьэнэращ кърахри.

Адыгэхэр цІыхубзым и дахагъэм щытепсэлъыхькІэ нэхъ зытригъащІэр нэр, набдзэр, щхьэцыр, нэкіуращ. Іэпкълъэпкъым, пкъым тепсэлъыхьыну кърагъэкlуркъым. Адрей лъэпкъхэр Іэпкълъэпкъым щхьэхуэтепсэлъыхьмэ, щхьэхуэу адыгэр абы къыпокіуэкі. Пкъым и гугъу щащікіэ, адыгэхэм нэхъ къагъэсэбэп мыпхуэдэ псалъэхэр: псыгъуэ, зэкіуж, пкъы псынщіэ, щхьэпэлъагэ, лантіэ, жан. «КъызэрыгуэкІ бзылъхугъэт ХьэкІуринэ. Пэжу, мыщхьэпэлъагэми, и Іэпкълъэпкъ мащіэр зэкіужт, шхужь лъагэт, бгы псыгъуэт».

иратырт адыгэ бзылъхугъэхэм, щыгъыныр екlyy зэбзэу зехьэн хуейт. Щхьэцыр ягьэбакъуэртэкъым, псын- зэреджэ псалъэ, «Нанэ, нэхъ кlыхьыху, нэхъ lувыху, [Нартхэр]. фіыти сыкъыумылъхуамэ, ціыхуозым и дахагъэр нэ-Зэрынэ- дзэну уи щІалэ цІыкІур къэ- куууэ къалъытэрт. Нэхъ те-Íэ́диитlу еутІыпщхьэхат и сырыхухэр яфІэфІыщэу щыхужьыфэхэм, щыдыхьэшхыу, «фонащэцу сырыху» хужаІэрт.

> УмыгъэщІагъуэу плъэкІыркъым Іупэм, нэм, набдзэм, нэкіум щхьэкіэ адыгэхэм къагъэсэбэп плъыфэціэхэм я бжыгъэр: нэкіуху, тхьэрыкъуэ пшэху, набдзэ шэ, нэфіыціэ, пыжьынэ, дыдэрэ бзылъхугъэм пщіэш- хьэрэн (нэкіущхьэплъ), балий ныкъуэхъу, хъарбыз ны-

къуэхъу (Іупэхэм щхьэкІэ). Къыхэгъэщыпхъэщи, ди адэжьхэм яфІэфІтэкъым, Іупэр щыІувым, щыплъыжьыбзэм деж. дэу, Іупэпщхэм щхьэкІэ адыгэхэм «джэд нэгэгъу» жаІэрт, яфІэгущыкІыгъуэу. «Е, тхьэрыкъуэ пщэху, гуащэ хужь жан, уи нэ цІыкІур упіыту, фо піыті ціыкіур уи Іупэу, уи нэ цІыкІур дахащэу, уи щхьэцыгъуэр данапізу, матэ цІынэм ухуэдэу, дауи набдзэ фІыціэ, пыжьынэ, хахуэу ухурикъуа ди хьэ-«Дахэр зыгъэдащІэм!», хэр и набдзитІщ, и набдзэпцІащхъуэкІэщ, хэм дахагъэр адыгэ даха- лъэнкlапlитlым теуэр и щхьэцщ, кхъухьыжьыфэу тхылъымпіэр и нэкіущ, нэкіушхьитіыр дыхьэрэным и пщафэщ», «Ей, си лъэдииху Іэхулъэху, хуарэм хуэдэу фыз хахуэ» [Агънокъуэ Л.].

Ди тхыгъэм и кІыхьагъым. зэрыщытлъагъущи, цІыхубз Іей, теплъэгъуей къызэрыкІзу, и нэпкъыщхьэр Ізтащ. кІыу зы псалъи къыхыхьакъым. Пэжщ, адыгэбзэм хэтщ зи теплъэр мыщІагъуэ ціыхухэм хуэгъэза плъы-фэціэхэр. Псалъэм папщІэ, лъагъугъуей, Іуплъэгъуей, наджэ-фаджэ, наджэ-Іуджэ. Ауэ ахэр псори цыхухъухэми цыхубзхэми щхьэкіэ зэхуэдэу пхужыіэнущ. ЖыпІэнуращи, цІыхубзым и закъуэ хуэгъэза псалъэ Іей щыІэкъым.

Хьэлкіэ, щытыкіэкіэ зи цІыхубзыгъэр мащІэу зыІэщІэхуа бзылъхугъэхэм я щытыкІэр кърипІуэтэфыну гъэщІэгъуэнхэри псалъэ диІэщ: нэрыбгей (бзаджэ), гъэсэбэпыж псалъэжьщ, хъурыгу (жьэшхуэ, зи ліым зэпымычу техъущІыхь, ехъурджауэ фыз), ліыгъэжь (гущІэгъуншэ, ліымкіэ щысхьыншэ, псэупІэ езымыт) пІэщхьагъей (унагъуэм имызагъэ, щхьэгъусэкІэ мыщІагъуэ, мыхъумыщІэ, бзаджэ). «Узижагъуэм и унагъуэм нэрыбгей иухьэ!».

Фызхэр лыпіэ зэриувэфыр къэзыгъэлъагъуэ плъыфэцІэхэри гъунэжщ: фызыхъу, лІыІуэлІыфэ, шы-гурыхъу. «Шыгурыхъу Іэпхъуалъэншэ».

ЦІыхубз щхьэпс, щІыкІэншэ, нэмысыншэхэм щхьэкіэ мэскіэтіинэ, ліынэліыпсэ, кізудэ жаіэ.

Нэчыхьыншэу зэрашэ къэзыкіухь, укіытэ зимыіэ цІыхубзхэр къызэрагъэлъа-Щхьэцым мыхьэнэшхуэ гъуэ псалъэ напэтеххэри хэтщ ди бзэм: къэхьпэ, куэпэч, хьэбз, пщыдэгъуэлъ, рыпщыгъым хуэдэу, щхьэц- псэжь. «Хьэбзыжьым хуэдэ ри дахэу гъэщ эрэщ эн, къа- япэ къэсым уигъалъхуэу гуащэ напэр щхьэ тепхрэ?»

кізух псалъзу жытізнщи къым, щхьэдэхыпІэ ирагъэ- бэлыхьми ухэзмыдзамэ, зе- хъыбэу, и насыпыр нэхъ гу зэрылъыттауэ, адыгэбзэм бзылъхугъэр зэригъэнэрылъагъущи, мы псалъэу- мыхъуу е ліэжыгъамэ»; 2 - плъафізу, уэркъ дахагъэу хъыкіз псалъэ, плъыфэціз хахэм хъыджэбзыр, пщащэр сабийхэр, ныбжьыщ эхэр я къалъытэри щхьэц фlы- хэткъым (иужьрейхэм къиціэ, бжыхьэ мэракіуапціэ щынэмыщіа). Ар апхуэдэу Іэпкъльэпкъкіи къабзэлъа- хэм зэреджэ, «- А, тіасэ, а си плъыфэрат. «Тіууэ зэгуэха, щіыщытыр гурыіуэгъўейуй ухуэна щхьэц фіыціэ Іувхэр къыщіэкіынкъым. Адыгэм гу зылъитэр цІыхур, мы бгъэ лъагитІым». Адыгэхэм псалъэмакъым нэхъ къезэгъыу жыпіэмэ, ціыхубзыр, такъым икіи зи щхьэц зэрыщытын хуейращ, армыхъумэ и щытыкІэ дыдэракъым. Сыту жыпІэмэ, мардэ дахэм цІыхубзыр епшэліэху, фіыкіэ, псалъэ дахэкІэ и акъылым ужьыхэуэху, здэбунэтІам нэхъ псынщІзу хуокІуэ. Ар мынэрылъагъуу щытатэмэ, ди бзэр апхуэдэу дахэу, къулейуэ, цІыхубзым хуэфІу щытынтэкъым. ЗэрыжаІэщи, фІым фІы къешэ..

БЕСЛЪЭНЕЙ Жансэт.

Къуэшырокъуэ Владислав и цІэр фІащ

Налшык къалэм дэт курыт еджапІэ №7-м щекІуэкlащ республикэ МВД-м и УНК-м и «Гром» гуп хэхам и командир, полицэм и полковник Къуэшырокъуэ Владислав и ціэр полицэм и кадет зэщіэхъееныгъэм зэрыфіащым теухуа зэіущіэ.

ФИГУ къэдгъэкІыжынщи, и ІэщІагъэм фІыуэ зэрыхищІыкІым, и къалэнхэр нэсу зэригъэзащІэм, абы къыщигъэлъэгъуа жэрдэмымрэ къэмыланджагъэмрэ папщІэ полицэм и полковник Къуэшырокъуэ Владислав къыхуагъэфэщауэ щытащ къэрал дамыгъэхэр «Къигъэлъэгъуа хахуагъэм папщІэ», «Жылагъуэ хабзэр хъумэным къызэрыхэжаныкlам папщlэ» медалхэр, мызэ-мытізу къратащ дамыгъэ лъапізхэр.

Фэеплъ Іуэхум хэтащ къэрал кіуэці Іуэхухэмкіэ министру Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыІэ, полицэм и генерал-лейтенант Павлов Василий, КъБР-м и Парламентым Экономикэ политикэмкІэ, зыужьыныгъэмрэ хьэрычэтыщіэ Іуэхухэмкіэ и комитетым и унафэщі Іэпщэ Заур, Налшык къалэм дэт курыт еджапІэ №7-м и директор Хъарзынэ Заур, КъБР-м щыІэ МВД-м дэлажьэ Жылагъуэ советым и тхьэмадэ Мэкъушэ Русланрэ КъБР-м щыІэ МВД-м и ветеранхэм я зэгухьэныгъэм и тхьэмадэ Пыхъ МуІэедрэ, хабзэхъумэ ІэнатІэхэм я унафэщІхэр, Къуэшырокъуэ Владислав и Іыхьлыхэр, благъэхэмрэ къыдэлэжьахэмрэ.

Павлов Василий къызэхуэсахэм защыхуигъазэм къыхигъэщащ полицэм и кадет зэщІэхъееныгъэм Къуэшырокъуэ Владислав и цІэр фІэщыныр абы и лыгъэмрэ Хэкум зэрыхуэпэжамрэ пщіэ зэрыхуащыр къэзыгъэлъагъуэу зэрыщытыр.

- Полицэм и полковник Къуэшырокъуэ Владислав ящыщт Хэкумрэ и благъэхэмрэ папщіэ и гъащіэр итыну хьэзырхэм. Ди жагъуэ зэрыхъущи, ар хунэсакъым къытщІэхъуэ кадетхэр гъэсэным хэтыну, ауэ куэд къахуигъэнащ и унафэм щІэтахэм, полицэм и лэжьакІуэ нэхъыщІэхэм. Си фІэщ мэхъу абы бгъэдэлъа зэфІэкІыр ди кадетхэм щапхъэ зэрахуэхъунур. Иджыпсту дызэрыт щытыкіэ къызэрымыкіуэм Владислав хуэдэ зауэлі нэсхэм я къекіуэкіыкіар гъуазэ яхуэхъунущ гъащіэ гъуэгуанэр къыхэзых зи щ алэгъуэхэм, - жи ащ министрым.

Къуэшырокъуэ Владислав и анэ Розэ къызэхуэсахэмрэ фэеплъ Іуэхум и къызэгъэпэщакІуэхэмрэ фІыщІэ яхуищащ я гулъытэм папщіэ. Ар кадетхэм ехъуэхъуащ гъащІэм гъуэгуанэ тэмэм къыщыхахыу республикэм и цІыху

Къэрал кіуэці Іуэхухэмкіэ министрым и къуэдзэ, полицэм и полковник Мамхэгъ Назир жиlащ Къуэшырокъуэ Владислав ліыгъэ зыхэлъ ціыху къэмылэнджэжу зэрыщытар. Ар сыт щыгъуи щ!эпхъаджагъэм пэщ!этащ, и къалэнымрэ ита тхьэры уэмрэ хуэпэжу.

ЗэlущІэм къыщыпсэлъащ Мэкъушэ Руслан, Пыхъ МуІэед, Хъарзынэ Заур сыми. Владислав и Іыхьлыхэмрэ благъэхэмрэ я гуауэр ІэтыгъуафІэ яхуэхъуну зыхуагъэзащ абыхэм, апхуэдэуи кадетхэр къыхураджащ Къуэшырокъуэ Владислав и цІэр ирипагэу зэрахьэну.

Фэеплъ зэхуэсым и кІэм курыт школ №7-м и кадет классым щІэсхэр «ТекІуэныгъэр къихьынущ урысей сэлэтым» усэм къеджащ, «Амикс» гупым и солист КІэщт Айдэмыр игъэзэщІащ «Офицеры» уэрэдыр.

Адэкіэ хьэщіэхэр щыіащ кадетхэм я еджапіэ классхэм. Павлов Василий зригъэщ ащ ныбжывщ эхэм школым щаю ехъулюныгъэхэр икіи чэнджэщ яритащ физкультурэмрэ спортымрэ нэхъ жыджэру хэтыну.

УЭРДОКЪУЭ Женя.

ЕгъэджакІуэ нэхъыфІхэр къыхах

Къэбэрдей-Балъкъэрым мы махуэхэм шокіуэкі «2022 гъэм и егъэджакІуэ нэхъыфІ» урысейпсо зэхьэзэхуэм и щІыналъэ Іыхьэр.

БАХЪСЭН щІыналъэм щекІуэкІа зэпеуэм кърикІуахэм иджыблагъэ щу зэхэтт: «НэІуасэ захуэщІыныр», «Мастер-классыр», «Дерсыр». Дэтхэнэ зы Іыхьэми егъэджакІуэхэм Іэнахуэ ящІыну, я ехъулІэныгъэхэр лъытар Куба къуажэм дэт курыт еджа-утыку кърахьэну, зыгъэпІейтей уп- пІэ №2-м тхыдэмрэ обществозна-

щіэхэр іэщіагъэліхэм хуагъэувыну. Зэхьэзэхуэм щыщу псоми нэхъ гукъинэж ящыхъуар «Дерс» Іыхьэрщ. Ар икlи гурыlуэгъуэщ - мыбдежщ ІэнатІэм пэрытым и щІэныгъэм зыщригъэубгъуну ІэмалыфІхэр щи-Іэр, бгъэдыхьэкІэ зэмылІэужьыщыхэплъэжащ. Зэныкъуэкъур Іыхьи- гъуэу щы Іэхэр щы зэхиухуанэр, егъэджэныгъэмкіэ щыіэ мардэхэр къыщигъэјурыщјэр.

КъэпщытакІуэ гупым хэтхэм зи дермал щаlащ я зэфlэкlыр къагъэлъэ- сыр псоми къахэщу, зи лэжьыгъэр сыт гъуэну, я Іэщіагъэм зэрыщыгъуазэр и лъэныкъуэкіи щіэщыгъуэу къа-

ниемкІэ и егъэджакІуэ Къарэмырзэ Залинэщ. ЕгъэджакІуэм къэпщытакіуэхэр къыдихьэхащ дерсым хуиіэ бгъэдыхьэкІэ хьэлэмэтымкІэ, тхыдэ Іуэхугъуэхэр тхылъ текст къущэ мыхъуу, нэрылъагъу ІэмалхэмкІэ сабийхэм яхузэпкърихыу зэригъэпсамкіэ. Къарэмырзэм къигъэсэбэпа Іэмалхэр апхуэдизкІэ куэд мэхъури, а псор зэман кіэщіым къыптемыхьэлъэу, купщафізу, ныкъуз мыхъуу зэхэплъхьэныр тыншкъым икІи егъэджакІуэм и Іэзагъэм и щыхьэтщ. Апхуэдэу къэралпсо зэпеуэм и щІы-

налъэ Іыхьэм япэ увыпІэр къыщихьащ ХьэтІохъущыкъўей къўажэм дэт курыт еджапІэ №2-м адыгэбзэмрэ литературэмкіэ и егъэджакіуэ Къанло Аксанэ, етіуанэ увыпіэр хуагъэфэщащ Къулъкъужын Ищхъэрэ дэт курыт еджапІэ №3-м урысыбзэмрэ литературэмкІэ и егъэджакІуэ Хэжь Зое, ещанэ увыпіэр зэдагуэшащ Хьэтіохъущыкъуей къуажэм дэт курыт еджапІэ №1-м тхыдэмрэ обществознаниемкіэ и егъэджакіуэ Щоджэн Заремэрэ Къулъкъужын Ипщэ дэт курыт еджапІэ №1-м пэщІэдзэ классхэр езыгъаджэ АфІэунэ Марьянэрэ.

Ипэжыпіэкіэ жыпіэмэ, гъэщіэгъуэн дыдэу икІи узыІэпишэу екІуэкІа зэхьэзэхүэм щІыналъэм лэжьыгъэшхуэ зэрыщекіуэкіыр къигъэлъэгъуащ, утыку къихьа дэтхэнэри и ІэнатІэм гурэ псэкіэ зэрыбгъэдэтыр псоми я фіэщ хъуащ.

Къарэмырзэ Залинэ Бахъсэн шІыналъэм къыбгъэдэкІыу хэтынущ Налшык къалэ щекіуэкіыну хэгъэгупсо

ШУРДЫМ Динэ.

Урысейм ЕгъэджэныгъэмкІэ и министерствэм и нэіэм щіэту Владикавказ щекіуэкіащ «Щіэныгъэм и гъуазэ. Школ» урысейпсо зэхьэзэхүэм и финал ныкъуэ зэпеуэхэр.

УРЫСЕЙМ и Президент Путин Владимир и жэрдэмкІэ ирагъэжьа а Іуэхум Кавказ Ишхъэрэм и щІыналъэу 48-рэ хэтащ. Абыхэм ящыщу 9-р Къэбэрдей-Балъкъэрым икІат.

Махуищкіэ екіуэкіа іуэхум и кІэух зэпеуэм хэтыну зыхуагъэфэщахэм ящыщащ Мэршэным и цІэр зэрихьэу Ислъэмей къуажэм дэт

Ислъэмейдэсхэр къыхожанык

курыт еджапІэ №5-м и ліыкіуэхэр.

Абыхэм я зэфІэкІ ягъэлъэгъуащ егъэджэныгъэм и унэтІыныгъэ щхьэхуэхэм теухуауэ ябгъэдэлъ щІэныгъэхэмкіэ. Ахэр апхуэдэу хэтащ психологие, методикэ, гъэсэныгъэ я лъэныкъуэкІэ школ проект щхьэхуэхэм теухуауэ екіуэкіа зэпеуэми.

КІЭРЕЙ Элинэ.

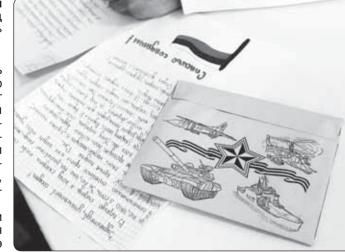

Сэлэтхэм письмо хуатх

Къэбэрдей-Балъкъэрым и школакіуэхэм даіыгъащ «Сэлэтым письмо хуатх» акцэр.

УРЫСЕЙМ и ЛІыхъужь Трошев Геннадий и цІэр зэрихьэу Налшык дэт курыт школ №11-м и еджакІуэхэм къэралпсо хэкупсэ гъэсэныгъэ акцэм хыхьэу письмохэр хуатхащ урысеидзэм Украинэм щригъэкІуэкІ операцэ хэхам хэт зауэлІхэм, ахэр зэрыдаІыгъыр къагъэлъагъуэу.

Іуэхум хэтащ школакІуи 100-м щІигъу икІи абыхэм я письмохэмкіэ, сурэтхэмкіэ

къагъэлъэгъуащ Хэкум и хъумакіуэхэм фіыщіэ зэрыхуащ ыр ик и нэхъ псынщІзу я унэ къагъэзэжынуи ехъуэхъуащ.

ШколакІуэхэм я письмохэр иратащ Урысей гвардием и управленэу КъБР-м щыІэм и дзэ къулыкъущІэхэмрэ лэжьакІуэхэмрэ. Абыхэм ныбжьыщІэхэмрэ школым и унафэщіхэмрэ фіыщіэ хуащіащ я гулъытэм папщіэ икіи жаіащ дэтхэнэ письмори ар зыхуэгъэзам мыгувэу зэры эрагъэхьэ-

УАРДЭ Жантинэ.

Гукъэкіыж гуапэхэм я пшыхь

Япэ къэбэрдей бзылъхугъэ усакіуэ Балъкъэр Фоусэт къызэралъхурэ илъэс 90 зэрырикъум и щІыхькІэ Кыщпэк (Тыжьей) жылэм ЩэнхабзэмкІэ и унэм усыгъэр, уэрэдыр, къафэр щызэщІэт пшыхь щрагъэкІуэкІащ Абы хэташ къуажэ администрацэм, щэнхабзэ лэжьакіуэхэр, къуажэдэс нэхъыжьхэр, школакіуэхэр, тхакіуэхэмрэ усакіуэхэмрэ, журналистхэр.

ХЬЭЩІЭХЭР псалъэ гуапэкІэ къригъэблэгъащ, усакІуэм хуэгъэза и гукъэкІыжхэмкІи ядэгуэшащ Кыщпэк къуажэ администрацэм и унафэщ Елбэрд

- СыцІыкІут, япэу Фоусэт щыслъэгъуам. Сызыщыщым щыщІэупщІэм, «Елбэрд Хьэзешэ срикъуэщ» жесіати, къысщыгуфіыкіауэ щытащ: «АтІэ, урикъуэмэ, уи адэм сэрэ школым дыщызэдеджащ дызэныбжьэгъуу, стхыхэм езгъаджэрэ, «сыту дахэ, сыту лъэщ» жиlэурэ си гур фlы

къысхуищІ зэпыту», - жиІат. Къэбэрдейм и бын пажэхэм ящыщщ Балъкъэр Фоусэт. Дэ, тыжьейдэсхэр, нэхъ лейуэ дрогушхуэ абы, ди къуажэм къызэрыдэкІам щхьэкІэ. КъыдэкІа къудейкъым. Къуажэр ефІэкІуэнми и гуащІэ хилъхьащ. Къа ру зыщІэлъ усэбзэ къигъэщіымкіэ ди пщіэр зэриіэтам хэлэжьыхьащ нэмыщІ, щІэблэр гъэсэнми, къуажэ гъащІэми. ЕгъэджакІуэуи щытащ, къуажэ советми се- дэсащ зэи школ щ!эмыса- хуейуэ. Ар сэ Правительст- нэхъыщхьэ **Къаныкъуэ За**кретару щылэжьащ. Зэры- хэр. Фоусэт пщыхьэщхьэк!э вэм схьыуэ, зы!эрыхьаплъэпкъыу иІэтынкІэ хъунщ абыхэм я деж кІуэрти, хъэм естыну пщэрылъ гъэмрэ щІэблэмрэ я зэзы цІыху закъуэм. Ди тхэкІэ-еджэкІэ къуажэр а бзылъхугъэм и щІэрт. Сэ сызэрыхъуахъуэр лъэужьри хэгъуэщэнкъым! Тхьэм

- жиІащ Артур. УсакІуэшхуэр игу къихъыжьыфі, Балъкъэр Фо- ныкіз Людэ: **у**сэт иригъэджа **Хьэпэхъу**

Абы хуэдэ егъэджакіуэ гу- сакіуэт, ущиякіуэт, ціыху мызагъэ нэхъыбэу лъэп- нэст. И псалъэр шэрыуэт, и къым дијатэмэ, ціыху щіэ- гупсысэр куут. Пэрытт, ныгъэншэ исынтэкъым ди жыпІэнурамэ. лъахэм. Куэд хузэфІэкІащ. «Мыр сэракъым зи къа- бзылъхугъэ лэныр», - жиlэу езыр зы- сцlыхуну. 1986 гъэм школ пэлъэщын Іуэху нэгъуэ- егъэджакІуэхэм щіым хуригъэкіуэтэкіынутэ- ттхат Балъкъэр Фоусэт ціэ къым. А зэманхэм къуажэм лъап в къыф в ды- рянка» газетым и редактор хамэ къэралхэми и хъыбар

къыдигъэкІ жылэм! - жиІащ абы.

Пшыхьым гъэкІыжащ къуажэм я нэ- лъащ егъэджакіуэ Бжэ-

- Балъкъэр Фоусэт ири-- Фоусэт сэ сригъэджащ. нукъым ди къуажэм. Гъэ-

Сэ си насып кърихьэкІат а щІэблэр

яригъа- къысщащІати, Іуэхур зэфіэзгъэкіри сыкъыщіэкіыбзылъхугъэ гуэрым Іэ къысхуищІащ. СыкІуатэмэ, къыщыпсэ- Балъкъэр Фоусэтт. СыкъзуІзбжьат, абдежт япзу шыслъэгъуари. Сыкъызытекіухьар ищіэххэрти, фіымыгушхуэ дэсу къыщіэкіы- щіэ ищіащ. «Си ціэкіэ зехьэ» жиІэри, и тхылъ къызи-

> тауэ щытащ. Балъкъэр Фоусэт и усыгъэм куэдрэ утепсэлъыхьыфынущ. КупщІэшхуэ яІэщ, зыщІэпІыкІын щэджащэр хуейхэм ящыщщ. ЦІыхубэм я гум къипсэлъыкІащ ар письмо усэ къарукіэ,

УсакІуэ, драматург, «Го-

ринэ тепсэлъыхьащ усыпыщІэныгъэхэм.

- Тыжьей къуажэм си щыціэм еіэт. Ди гум илъщ, и мыращ: Фоусэт хуэдэ куэд жауэ, тетіысхьэпіэхэм тес пэкъакіуэщ. Ди лъэпкъ нэщэнэщ япэу узыхыхьэ гупым мурадыфІкІэ уахэбэкъуэну. Нобэ дыкъызытекІухьар Іуэху дахэщи, Тхьэм ди къакІуэм фІыгъуэ къыфхудигъакіуэ! Дэ тщізуэ хъуам и мыхьэнэ нэхъыщ- щэнхабзэмкіэ щіыхь зиіэ хьэр сыт: щІэблэм гупсысэ къыхахынырщ. Нобэ мы пэшым щіэс ныбжьыщіэ пым. цІыкІухэм зэхевгъэхащ Балъкъэр Фоусэт теухуа гукъэкІыж дахэхэр. Абыхэм къыхэщащ усакІуэм и хьэлщэни, и дуней тетыкІаи, и зэфІэкІи. Къэрал Іуэхум жыджэру хэта бзылъхугъэм

къуажэм къызэрыщызэвгъэпэщар! Абы хуабагъэу хэфлъхьари зыхэтщІащ, жиlащ Додуевым икlи пшыхым щІэсхэм усыгъэ нэсым и щапхъэу къахуеджащ Балъкъэр Фоусэт и сатырхэм.

нэсырт. Апхуэдэ цІыху уи

жылэм къыхэкІыныр, дауи,

гуфІэгъуэщ. Ар зыхэдвгъэ-

Къэрэшей-Шэрджэсым и

цІыхубэ усакІуэ, «Минги

Тау» журналым и редактор

нэхъыщхьэ Додуев Аскэр

Балъкъэр Фаусэт фІыуэ

ицІыхуу щытащ, литера-

турэм къыщыдэгъуэгуры-

кІуащ. Абы игу къигъэкІы-

жащ усакіуэм щіыгъуу

- Усыгъэм и щыгум те-

шуудзэм хуигъэпса

тащ Балъкъэр Фоусэт. 115-

поэмэр къащти, и мы-

хьэнэкІи, и гъэпсыкІэкІи, лъагэ дыдэхэм

ящыщщ. Шуудзэм хэтахэм

я гущІэм илъахэр зы-

хищІащ абы. Къытеб-

гъазэурэ уеджэми, гуп-

сысэ щІэщыгъуэ хыбогъуа-

Сэ ялейуэ си гуапэ хъуащ

пшыхыыр Фоусэт щалъхуа

пшыхьхэр, зэlу-

зыхэта

щіащ, - жиіащ Заринэ.

- Фоусэт и тхыгъэхэр псэкІэ спэгъунэгъущ. УсакІуэр зыщеджа Литературэ институтыр къызэрызухами, гупсысэ гуэркІэ абы и лъагъуэм сытришэ хуэдэу къысщыхъурт. И тхылъхэр си Іэпэгъущ икІи къытезгъазэурэ соджэ. Тыжьейдэсхэм фи насыпщ бзылъхугъэ пэрытыр фи къуажэ къызэрыщыхъуамкІэ. Тхьэм абы и лъагъуэм ирикІуэн куэд фи щІэблэм къахигъэк! - жијащ тхакјуэ Нафіэдз Мухьэмэд.

Балъкъэр Фоусэт и псадехдедеч альэмый дехестра жаlаш «Кавказ» цІыхубэ уэрэджыlакіуэ щэнхабзэмкІэ КъБР-м щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ Щхьэгъум Борис, уэрэджы ак Іуэ Шык І эбахъуэ Ислъам сымэ. КъафэкІэ пшыхьыр ягъэдэхащ Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ Республикэмрэ Ингуш я лэжьакіуэ Куэшей Алик и гъэсэн къэфакіуэ гу-

Пшыхь нэужьым хьэзыщрагъэплъыщІэхэм хьаш къуажэм дэт тхыдэлъахэхутэ музейм.

> УЭРКЪ Жыраслъэн. Сурэтхэр Къарей Элинэ

Нарткъалэ дэт Ерчэн Темболэт и цІэр зезыхьэ спорт комплексым щекlуэкіащ 115-нэ шу дивизэм и зауэліхэм я фэеплъу Іэп-щэрызауэмкіэ республикэ ээхьэзэхуэ зэіуха.

КЪЭБЭРДЕЙ-Балъкъэрым Армэ ІэпщэрызауэмкІэ и федерацэм, Аруан районымрэ Къэхъун къуажэ (а къуажэращ 115-нэ шу дивизэм и 316-нэ шу полкыр щызэхагъэувауэ щытар) администрацэхэмрэ, нием шыlа Іэшэкіэ Зэщіэузэда Къарухэм я ветераня і зэгухьэныгъэм КъБР-м щиІэ и къудамэм къызэрагъэпэща зэхьэзэхуэм и саугъэтхэм щІэбэнащ я ныбжь елъытауэ гупищу гуэшауэ щыта ныбжьыщій 150-м щійгъу.

Республикэ зэхьэзэхуэр къыщызэІуахым хэтащ Тэщэкіэ Зэщі эузэда Къарухэм я ветеран, полковникыу дзэм къыхэкіыжа Маціыхъу Хъусен. Аруан район администрацэм физическэ щэнхабзэмрэ спортымкІэ и къудамэм и унафэщі Кіурашын Владимир, Германием шыІа ІэшэкІэ ЗэшІэузэда Къарухэм я ветеранхэм я зэгухьэныгъэм жэуап зыхь и секретарь Гулэжын Беслъэн, КъБР-м Армэ ІэпщэрызауэмкІэ и федерацэм и тхьэмадэ **Шэрджэс Заур**бэч, «Кавказ гъунапкъэ» къэлъыхъуакІуэ гупым и унафэщі Цыбин Виктор, зэда и Къарухэм и Іэнатіэ

Май къэлъыхъуакІуэхэр, къалэм дэт курыт еджапІэ гъэр №10-м щІэс юнармеец-

Зэпеуэр къыщызэІуах парадым командэхэм кърахьащ 115 шу дивизэмрэ 316нэ Аруан шу полкымрэ я бэракъхэр. МэцІыхъу Хъусен, КІурашын Владимир, Гулэжын Беслъэн сымэ къызэхуэсахэм хуаГуэтэжащ 115 шу дивизэм илъэс 80 ипэкІэ Ростов областым и Сальск тафэхэм нэмыцэфашист зэрыпхъуакІуэхэм ліыхъужьыгъэ яхэлъу зэрапэщіэтар. Шэрджэс Заурбэч и къэпсэлъэныгъэхэм къызэрыхэщамкІэ, ар зи унафэщІ федерацэм и гъэсэн куэдым пщІэ яІэу Урысей Федерацэм Іэщэкіэ Зэщіэу

куэдыр ирахьэкІ. «Мамыры-– ар дунейм тет хъугъуэфІыгъуэ нэхъ лъапІэ дыдэхэм ящыщщ, Зауэр зищІысыр зэи зэхэвмыщІэсыфхуохъуахъуэ. Фэ фщыщ куэдым балигъыпІэ иувэмэ дзэ фащэр щыфтагъэнущ. Зэгуэр Іэщэ фІыгъыў Хэкур фхъумэжыну къыфлъыкъуэкІмэ, фашизмэм ебэну зи псэр зыта ди адэшхуэхэм я пщІэм фыхуэфащэў фыщыт», - жиlащ

Шэрджэсым. удэзыхьэхыү Жыджэру, екіуэкіа зэіущіэхэм щытекІуахэр грамотэхэмрэ медалхэмкіэ ягъэпэжащ. НэхъыфІхэр хэтынущ Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ щІыналъэм и зэхьэзэхуэхэм.

КЪЭХЪУН Бэч.

«Спартак-Налшыкыр» яхэмыту

дзэм зэхэтащ Урысей Федерацэм футболымкІэ и етіуанэ дивизионым и Япэ гупым хыхьэ командэхэм 2021-2022 гъэхэм ирагъэкіуэкі зэхьэзэхуэм и тіощірэ епліанэ джэгу-«Спартак-Налшыабы зыщигъэпсэкым» хуащ.

ЯПЭ дивизионым кІуэну Іэмал къезыт бжьыпэр зыубыдыным папщІэ турнир таблицэм зэрызехьэшхуэ щокІуэкІ. Абы ипкъ иткІэ вэсэмахуэ Дон Iус Ростов щы а зэlущ!эм мыхьэнэшхуэ иІэт. Япэ увыпІэр зы-Іыгъ щІыпІэ СКА-м къригъэблэгъат и хьэрхуэрэгъу нэхъыщхьэ Мэхъэчкъалэ й «Динамо»-р.

ЗэlущІэр гуащІэу щытащ жыпІэныр машІэш. ЛъэныкъуитІыр апхуэдизу ерыщу зэпэщІзувати, Іуэхур зэзауэм хуэкІуэну къыщыпщыхъу куэдрэ къэхъурт. Пэжщ, хэгъэрейхэм мащізу тепщэныгъэр яІыгът, аршхьэкІэ хьэщІэхэм я ебгъэрыкІуэныгъэхэри хуабжьу шынагъуэт. ЗэхэпщІэрт Мэхъэчкъалэ къикlахэм я гъэсакІуэхэм я чэнджэщэгъу тренер ціэрыіуэ Гаджиев Гаджи и лэжьэкІэ лъэщыр. Дагъыстэным и къалащхьэм и футболистхэм бэшэчу захъумэжырт. И чэзур къыщысым абыхэм ебгъэрыкІуэныгъэ лъэщ къызэрагъэпэщащ икІи текІуэныгъэр къахуэзыхьа топ закъуэр ростовдэсхэм я гъуэм дагъэкІащ. Апхуэдэ щыкІэкІэ Мэхъэчкъалэ и «Динамо»-р иджыри къэс пашэныгъэр зыІыгъа СКА-м лъэщІыхьэжащ икІи ирагъэкІуэкіа зэіущіэхэмкіэ зэхуэдиз хъумэ, щхьэщыкІыфынущ, езыхэр зэрызэдэджэгуам кърикІуахэм елъытауэ.

Япэ увыпіэм щіэбэнхэм яхыхьэфынущ Песчанокопскэм и «Чайка»-ри. АрщхьэкІэ джэгугъуэ блэкІам Псыхуабэ щыгэу очкоитг зэракъахуэхъуфынущ. Тхьэмахуэ ипэкіэ Налшык щытекіуа КІэбышэ Заур и гъэсэнхэр иджыри ІэнэщІ хъуакъым икІи зэхьэзэхуэм шыпашэхэм ящыщ зым къыпикlуэтакъым.

Апхуэдэ дыдэу бжыгъэр

къыщызэІуамыхауэ щызэбгъэдэкІыжащ Прогрессми. ЩІыпіэ «Биолог-Новокубанск»-м и гъуэр ихъумэжыфами, Адыгейм къйкІахэм яйри хухэгъэшІакъым. Америкэм и Штат Зэгуэтхэм къикІыжауэ Мейкъуапэ и «Дружба»-р зыгъасэ Чэгъэду Биберт зэкІэ ехъулІэныгъэшхуэхэр зыІэримы-гъэхьэфами, гуп зэкъуэт къызэрызэригъэпэщар нэрылъагъущ. АдэкІэ текІуэзэрымыжыныгъэхэри жьэжыр гурыІуэгъуэщ.

Джэгугъуэ блэкіам зэрыхэмытам и зэранкІэ «Спартак-Налшыкыр» турнир таблицэм къыщекІуэтэхакъым АршхьэкІэ абы гъчнэгъч дыдэ къыхуэхъуащ Ставрополь щыгэу щтыптэ «Динамо»-м къыпимыктуэта Таганрог и «Форте»-р.

Иджы фыщыдгъэгъуэзэнщ тющірэ епліанэ джэ-

Командэхэр

«Чайка»

«Форте»

10. «ТІуапсы»

14. «Ротор-2»

15.«Дружба»

16. «Алания-2»

17. «ЕсэнтІыгу»

«Анжи»

«Динамо» Мх

«Черноморец»

«Кубань Холдинг»

«Легион Динамо»

9. «Спартак-Налшык»

12. «Мэшыкъуэ-КМВ»

13. «Динамо» Ст

11. «Биолог-Новокубанск»

Урысей Федерацэм футболымкіэ и етіуанэ дивизионым и

Япэ гупым зэхьэзэхуэр зэрыщекІуэкІыр

22

21 22

21

елэжьар Бицу Жаннэщ.

Дж. Къ. 3. ФІ.

15

10

2 5 6

8

5 7

10

16 **17**

2

къарикІуа бжыгъэхэм. Мис ахэр: «Биолог-Новокубанск» (Прогресс) – «Дружба» (Мейкъуапэ) – 0:0, «Мэшыкъуэ-КМВ» (Псыхуабэ) «**Ча́йка**» (Песчаноко́пскэ́)

0:0, «Анжи» (Мэхъэчкъалэ) - «Легион Динамо» (Мэхъэчкъалэ) - **2**:**0**, **СКА** (Дон Іус Ростов) – «Динамо» (Мэхъзчкъалэ) – 0:1, «Динамо» (Ставрополь) – «Форте» (Та-ганрог) - 1:1, «Черноморец» (Новоросийск) – «**Кубань**-**Холдинг**» (Новокубанск)

«ЕсэнтІыгу» (ЕсэнтІыгу) – «Алания-2» (Владикавказ), «Тіуапсы» (Тіуапсы) - «Ротор-2» (Волгоград) зэlyщіэхэр щызэхэтар дыгъуасэш.

Урысей Федерацэм футболымкІэ и етІуанэ дивизионым и Япэ гупым къыкІэлъыкІуэ джэгугъуэр мэлыжьыхым и 10-м зэхэтынущ. А махуэм «Спартак-Налшыкым» къригъэблэгъэнущ зэхьэзэхүэм шыпашэхэм ящыщ Песчанокопскэм и «Чайка»-р.

ЖЫЛАСЭ Замир.

T.

41-13

38-10

50-12

37-19 32-18

40-26

27-18

19-17

15-32 27-25

33-32

27-37

17-33

12-28 22-67 **8-74**

53

48

Редактор нэхъыщхьэ ЖЫЛАСЭ Заурбэч

Редколлегием хэтхэр:

ЖьэкІэмыхъу Маринэ (унафэщІ-редактор), Ширдий Маринэ (унафэщІ-редактор), Къаншокъуэ Эллэ (жэуап зыхь секретарь), Къардэн Маритэ, Къумахуэ Аслъэн, НэщІэпыджэ Замирэ, Чэрим Марианнэ, ЩхьэщэмыщІ Изэ.

Езыгъэтхахэр «Адыгэ псалъэ» газетыр КъБР-м и Парламентымрэ Правительствэмрэ ирагъэтхащ (учредителхэр).

КъыдэзыгъэкІхэмрэ редакцэмрэ я хэщІапІэр 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 5

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; унафэщІ-редакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкІэ, жылагъуэмрэ лъэпкъ ІуэхухэмкІэ - 42-22-86; къуажэ гъащІэмрэ экономикэмкIэ-42-57-59; шэнхабзэмкIэ-42-75-36; егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ - 40-15-31; хъыбарыщІэхэмрэ спортымкІэ - 42-22-88, 42-60-53, 42-22-89; зэдзэк Гак Гуэхэм - 42-21-88; корректорхэм

42-60-27; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер ІэнатІэм - 42-26-41; сурэттеххэм -42-75-78, 42-63-64.

Теддзэ тхыгъэхэм къыщыхьа бжыгъэхэм, къыщаІэта Іуэхугъуэхэм я пэжагъымкІэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху еплъыкІэр зэтехуэ зэпыту шыткъым.

Газетыр Іэ тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщ Гэныгъэхэмк Гэ и управленэм. Тел.: 76-01-28, 76-01-10

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ ІуэхущІапІэм ПИ №ТУ07-00117-м щІэту ятхащ

Зы илъэсым газетыр 156-рэ къыдокІ «Издательство «Южный регион» ООО-м щытрадзащ. 357600, Ставрополь край, ЕсэнтІыгу къалэ, Никольскэ уэрам, 5-А

Мы къыдэкІыгъуэм елэжьахэщ: жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ Дыщэк Соня, корректорхэу Инэрокъуэ Азэмэт (3, 4-нэ нап.), Нэужьокъуэ Заирэ (1, 2-нэ нап.), корректорхэм я дэІэпыкъуэгъу Елмэс ФатІимэ. КомпьютеркІэ газетым и теплъэр ящІащ Дол Маринэ, Мэлбахъуэ Анжелэ, сурэтхэм

3 2 1

Номерыр «Адыгэ псалъэм» и компьютер ІэнатІэм шагъэхьэзыраш.

Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

Индексыр П 5894 • Тираж 2.027 • Заказ №651